

Inventarislijst bij de terinzagelegging van het ontwerpbesluit ten aanzien van:

Villa Oorsprong, Bobbeleweg 11 te Schoorl, gemeente Bergen
rijksmonumentnummer: 532534
Zaaknummer: 1272677

01	Relevante kennisgegevens en waardering met bronnenlijst	
02	Brief erfgoedvereniging Heemschut	7 dec. 2020
03	Bouwhistorisch onderzoek, MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit, Alkmaar	9 juni 2021

Relevante kennisgegevens en waardestelling met bronnenlijst

Villa Oorsprong, Bobbeleweg 11 te Schoorl, gemeente Bergen
rijksmonumentnummer: 532534

Waarderings criteria volgens art 9 van de beleidsregel aanwijzing rijksmonumenten en wijziging rijksmonumentenregister Erfgoedwet	Relevante kennisgegevens en waardestelling
<i>I Cultuurhistorische waarde: belang van het object/complex</i>	
1. als bijzondere uitdrukking van (een) culturele, sociaal-economische en/of bestuurlijke/beleidsmatige en/of geestelijke ontwikkeling(en);	De bouw van de villa 'Oorsprong' is te zien in de bredere ontwikkeling van de behoefte om buiten te leven die in de periode waarin de villa tot stand gekomen is in opkomst was.
2. als bijzondere uitdrukking van (een) geografische, landschappelijke en/of historisch-ruimtelijke ontwikkeling;	
3. als bijzondere uitdrukking van (een) technische en/of typologische ontwikkeling(en);	
4. wegens innovatieve waarde of pionierskarakter;	De wijze waarop oud bouwmateriaal in een nieuwbouw villa geïntegreerd is kan als innovatief worden beschouwd. Door het vrijwel geheel optrekken van de villa uit sloopmateriaal (vermoedelijk afkomstig van twee huizen in Amsterdam) onderscheidde C.W. (Kees) Royaards zich duidelijk van andere traditionalistische architecten.
5. wegens bijzondere herinneringswaarde.	Als woonhuis van de bekende kunstenaarsfamilie Royaards heeft het als ontmoetingsplek voor vele bekende Nederlandse kunstenaars gediend, zoals Isaac Israëls, Lodewijk van Deysel en Jan Bronner.
<i>II Architectuur- en kunsthistorische waarde: (bijzonder) belang van het object/complex</i>	

1. voor de geschiedenis van de architectuur en/of bouwtechniek;	De villa vormt een verrijking van ons beeld op traditionalistisch bouwen. Royaards maakte in zowel exterieur als interieur op een eigenzinnige manier gebruik van zeventiende- en achttiende-eeuwse bouwmaterialen, zonder de schijn te willen wekken dat het een zeventiende- en achttiende-eeuws bouwwerk is.
2. voor het oeuvre van een bouwmeester, architect, ingenieur of kunstenaar;	Architect Royaards had een eigenzinnige kijk op de kwaliteiten van historisch bouwen die in deze villa duidelijk tot uiting komt. Als 'bouwend architect' heeft Royaards relatief weinig werk verricht, als restaurator des te meer. In de villa 'Oorsprong' is zijn visie op architectuur, wonen en de verhouding tussen oud en nieuw goed terug te zien. De villa biedt bij uitstek inzicht in de visie van deze belangrijke restauratiearchitect.
3. wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp;	In de villa komen de eigenzinnige opvattingen van Royaards rond esthetiek en ontwerp kwaliteit tot uiting.
4. wegens het bijzondere materiaalgebruik, de ornamentiek en/of monumentale kunst;	Interessant is het hergebruik van oude bouwmaterialen (sloopmateriaal) in een nieuwbouwproject (zowel in de constructie als in het interieur). De manier waarop Royaards oude materialen in zijn ontwerp inpast lijkt in de eerste plaats voort te komen uit zijn (arts-and-crafts-achtige) waardering van en liefde voor het oude materiaal en ambacht. In tegenstelling tot andere architecten die oude bouwmaterialen in bouwcampagnes integreerde was Royaards' motief voor het hergebruik van materialen niet om de ouderdom van een bouwwerk als geheel te suggereren of deze statusverhogend te laten werken. Zijn waardering voor de oude bouw- en leefwijze was zijn drijfveer.
5. wegens de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur(onderdelen).	De waardering van de architect voor oude bouw- en leefwijzen is terug te vinden in zowel de constructie als de interieurafwerking van de woning. De inrichting dwingt tot een 'Spartaanse' of 'archaische' leefstijl, modern comfort werd uit de villa geweerd.

III Situationele en ensemblewaarde	
1. betekenis van het object als essentieel (cultuurhistorisch, functioneel en/of architectuurhistorisch en visueel) onderdeel van een complex;	
2. a. bijzondere, beeldbepalende betekenis van het object voor het aanzien van zijn omgeving; b. bijzondere betekenis van het complex voor het aanzien van zijn omgeving, wijk, stad of streek;	
3. a. bijzondere betekenis van het complex wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing in relatie tot de onderlinge historisch-ruimtelijke context en in relatie tot de daarbij behorende groenvoorzieningen, wegen, wateren, bodemgesteldheid en/of archeologie; b. bijzondere betekenis van het object wegens de wijze van verkaveling/ inrichting/ voorzieningen.	De villa staat in sterke verbinding met de omgeving. Zo werd het water uit de voor de villa stromende duinrel via een pomp in de keuken de villa binnen gebracht. Deze duinrel, 'Oorsprong' genaamd, leverde niet alleen het water, maar ook de naam voor de villa. De gemetselde kade met boenstoep en hekwerk dragen bij aan het ensemble. De opening in het hekwerk, waartussen voorheen een brug lag, stuurt de blik van de passant op de voorgevel van de villa.
IV Gaafheid en herkenbaarheid: belang van het object/complex	
1. wegens de architectonische gaafheid en/of herkenbaarheid van ex- en/of interieur;	Het exterieur kent een hoge mate van gaafheid. In het interieur is de oorspronkelijke structuur grotendeels behouden en zijn veel kenmerkende, zeer zorgvuldig gedetailleerde onderdelen en oorspronkelijke (hergebruikte) materialen, zoals zeventiende-eeuwse baksteen, tegels en wandtegels nog aanwezig.
2. wegens de materiële, technische en/of constructieve gaafheid;	
3. als nog goed herkenbare uitdrukking van de oorspronkelijke of een	

belangrijke historische functie;	
4. wegens de waardevolle accumulatie van belangwekkende historische bouw- en/of gebruiksfasen;	
5. (van specifiek het complex) wegens de gaafheid en herkenbaarheid van het gehele ensemble van samenstellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, hekwerken, tuinaanleg e.d.);	
6. in relatie tot de structurele en/of visuele gaafheid van de stedelijke, dorpse of landschappelijke omgeving.	
V Zeldzaamheid	
1. belang van het object/complex wegens absolute zeldzaamheid in architectuurhistorisch, bouwtechnisch, typologisch of functioneel opzicht;	
2. uitzonderlijk belang van het object/complex wegens relatieve zeldzaamheid in relatie tot één of meer van de onder I t/m III genoemde kwaliteiten.	De villa 'Oorsprong' is één van de weinige nieuwbouwprojecten van restauratiearchitect Royaards. In dit project is zijn eigenzinnige kijk op historisch bouwen, die een zeer belangrijke aanvulling op het beeld van traditionalistisch bouwen in Nederland vormt, volledig tot uitdrukking gekomen.

Bronnenlijst; geraadpleegde bronnen voor het onderzoek

Landhuis Oorsprong Bouwhistorisch onderzoek, MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit, Alkmaar 9 juni 2021.

Ongepubliceerd schetsboek: *Het huis "De Oorsprong" te Schoorl bouwjaar 1929-1932* Benjamin R., Montbrison- Sur-Lez 5 mei 2006.

Omschrijving Provincie Noord-Holland "Schoorl, Bobbeleweg 5"

<https://www.vriendenvandewijenburg.nl/de-restauratie-door-rooyaards/>

Aan de Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
Mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Amsterdam, 7 december 2020

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Vanuit onze brede maatschappelijke achterban zijn wij de afgelopen week geweest op de verkoop van het huis Bobbeleweg 11 in Schoorl op de website Funda.nl. De villa ligt op een van de mooiste plekken in dit prachtige dorp. Het huis wordt verkocht samen met een groot perceel aan de rand van een bos- en duingebied. De makelaar prijst het pand aan om zijn kwaliteiten, maar vermeldt ook dat het perceel Bobbeleweg 11 mogelijkheden biedt in het bestemmingsplan voor splitsing en de bouw van meerdere objecten.

Toch is de genoemde villa niet zomaar een villa. Het pand is in 1932 gebouwd door de architect Cornelis Willem (Kees) Royaards (*Amsterdam, 1906 – Beemster, 1970*). Royaards was een bekende Nederlandse architect, vooral vanwege zijn werk op het gebied van restauratie van historische gebouwen.

De villa in Schoorl, die hij ontwierp voor zijn moeder en waar hij later met zijn familie veel gebruik van zou maken en zelf zou gaan bewonen, noemde hij "De Oorsprong", naar het dichtbij gelegen beekje. De villa is gebouwd in een traditionele stijl en met historiserende elementen uitgevoerd. Royaards gebruikte bouwmaterialen afkomstig van gesloopte huizen in de Jordaan en deze werden handmatig in het nieuwe huis verwerkt. Een loden doos die hij in de buitenmuur van het huis in metselde bevat een vlammend protest tegen die sloop in Amsterdam. Het ontwerp van de villa stond model voor zijn latere woonhuisontwerpen.

De stijl die Royaards toepaste, met name ook in het interieur, is lang verguisd in de monumentenzorg. Tegenwoordig is dit gelukkig niet meer het geval en wordt deze stijl gezien als representant van een belangrijke ontwikkeling in de monumentenzorg.

Het bijzondere is dat villa De Oorsprong nog volledig in originele en authentieke staat verkeert. Foto's op Funda.nl laten een uniek en gaaf interieur zien dat de tand des tijds goed lijkt te hebben doorstaan. Hetzelfde geldt voor de tuinaanleg en het bijgebouw. Hiermee is volgens ons sprake van een uniek Gesamtkunstwerk, dat van nationaal belang is.

Erfgoedvereniging Bond Heemschut, vereniging tot bescherming en instandhouding van cultureel erfgoed in Nederland.
Opgericht in 1911. Beschermvrouwe: H.K.H. Prinses Beatrix

Erfgoedvereniging Heemschut | Nieuwezijds Kolk 28 | 1012 PV Amsterdam | www.heemschut.nl | info@heemschut.nl

Villa De Oorsprong kent tot onze verbazing geen status als gemeentelijk, provinciaal of rijksmonument. De villa is volledig onbeschermd en het staat een ieder vrij om het interieur ingrijpend te veranderen of zelfs de villa te slopen.

Villa De Oorsprong is tijdens het Monumenten Inventarisatie Project (1987-1994) geïnventariseerd maar heeft om, voor ons onbekende, reden geen monumentale status gekregen. Wij vermoeden dat dit is omdat de stijl waarin De Oorsprong is gebouwd toen minder werd gewaardeerd, maar mogelijk ook omdat het unieke interieur niet bekend was.

Nederland kent een terughoudend aanwijzingsbeleid als het gaat om de aanwijzing van nieuwe rijksmonumenten. Deze worden, zo is ons bekend, door u eigenlijk alleen nog via programma's aangewezen. Toch komen wij af en toe gebouwen en objecten tegen die volgens Heemschut evident een rijks monumentale status verdienen.

Villa De Oorsprong in Schoorl is voor ons een zeer duidelijk voorbeeld van een dergelijk 'vergeten rijksmonument'. Dit is met name vanwege de bijzondere cultuur- en architectuurhistorische betekenis, alsmede de gaafheid van zowel exterieur- als interieur van deze villa en de aanleg eromheen.

Het is van het grootste belang dat de villa ook voor toekomstige generaties bewaard blijft. Wij zijn van mening dat De Oorsprong voldoet aan alle gestelde criteria zoals omschreven in Artikel 9 van de *Beleidsregel aanwijzing rijksmonumenten en wijziging rijksmonumentenregister Erfgoedwet*.

Daarom verzoek ik u om van uw bevoegdheid gebruik te maken en de aanwijzingsprocedure tot rijksmonument te starten voor villa De Oorsprong, Bobbeleweg 11 in Schoorl en ons daarvan op de hoogte te stellen.

Namens de commissie Noord-Holland,

[Redacted signature]

[Redacted name]

Vice-voorzitter

In afschrift aan:

- De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Het college van B en W van de gemeente Bergen
- De gemeenteraad van de gemeente Bergen
- Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland
- De Cultuur-Historische Vereniging Scoronlo
- Croon Makelaars

Erfgoedvereniging Bond Heemschut, vereniging tot bescherming en instandhouding van cultureel erfgoed in Nederland.
Opgericht in 1911. Beschermvrouwe: H.K.H. Prinses Beatrix

Landhuis Oorsprong

Bouwhistorisch onderzoek

Objectgegevens

provincie: Noord-Holland
gemeente: Bergen
plaatselijke aanduiding: **Bobbeleweg 11, 1871 HB Schoorl**
kadastrale aanduiding gemeente: Schoorl | sectie: C | nummer: (Bobbeleweg 11, 11ZA en 11ZB)
bouwjaar: 1930-1932
architect: C.W. (Kees) Royaards
oorspronkelijke functie: woning
huidige functie: woning

Inhoudsopgave

Inleiding	pagina 2
Historie locatie	pagina 2-5
Ontwerper Kees Royaards	pagina 6-9
Overzicht belangrijkste opdrachten Kees Royaards	pagina 10-12
Landhuis Oorsprong	pagina 13-18
Kadastrale kaart en situatie	pagina 19
Omgeving, tuin en bijgebouwen Landhuis Oorsprong	pagina 20-25
Beschrijving Landhuis Oorsprong – Massa	pagina 26
Beschrijving Landhuis Oorsprong – Constructie	pagina 26
Beschrijving Landhuis Oorsprong – Exterieur	pagina 27-30
Beschrijving Landhuis Oorsprong – Interieur	pagina 31-43
Externe waardenstelling	pagina 44
Interne waardenstelling	pagina 45-47
Conclusie	pagina 48
Bronvermelding	pagina 49-50
Colofon	pagina 51

Inleiding

Dit document betreft de rapportage van een bouwhistorisch onderzoek met betrekking tot Landhuis Oorsprong te Schoorl. Aanleiding tot het onderzoek is de aanstaande verkoop van de woning en het voornemen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voor het mogelijk aanwijzen van het object als rijksmonument. Omdat een verandering van eigenaar veelal gepaard gaat met het wijzigen van de ruimten, is het voor de RCE en de toekomstige eigenaar van belang inzicht te hebben in de monumentale waarden. Zowel met betrekking tot het gebouw en de directe omgeving, de structuur van het gebouw, de losse interieuronderdelen, maar zeker niet op de laatste plaats, de gebruiksgeschiedenis.

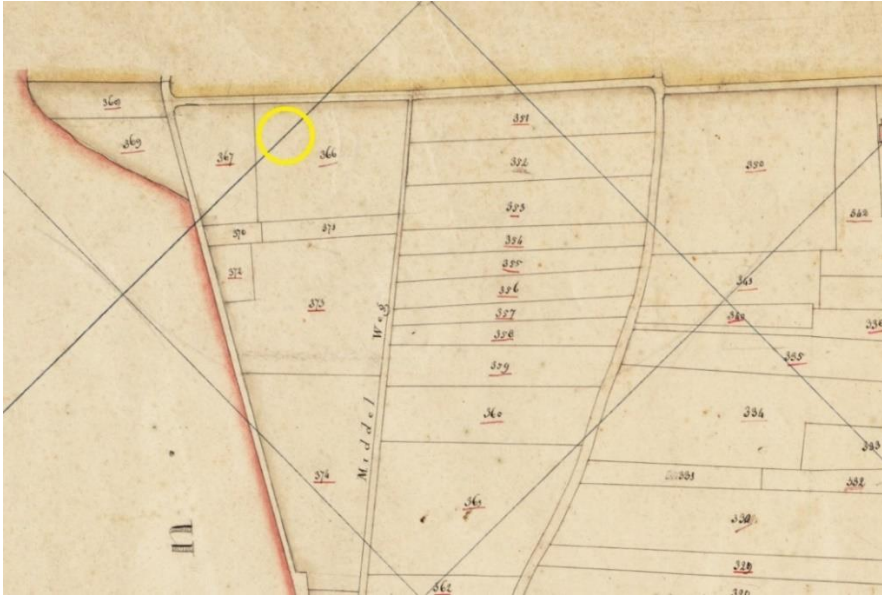
Het rapport wordt ingeleid met een beknopte ontstaansgeschiedenis van de locatie en het perceel aan de Bobbeleweg in het bijzonder. Hierna volgt een korte biografie van de ontwerper en de geschiedbeschrijving van het landhuis Oorsprong zelf, waarna de huidige situatie wordt beschreven en verbeeld. Het onderzoek sluit af met een waardenstelling en een conclusie.

Historie locatie

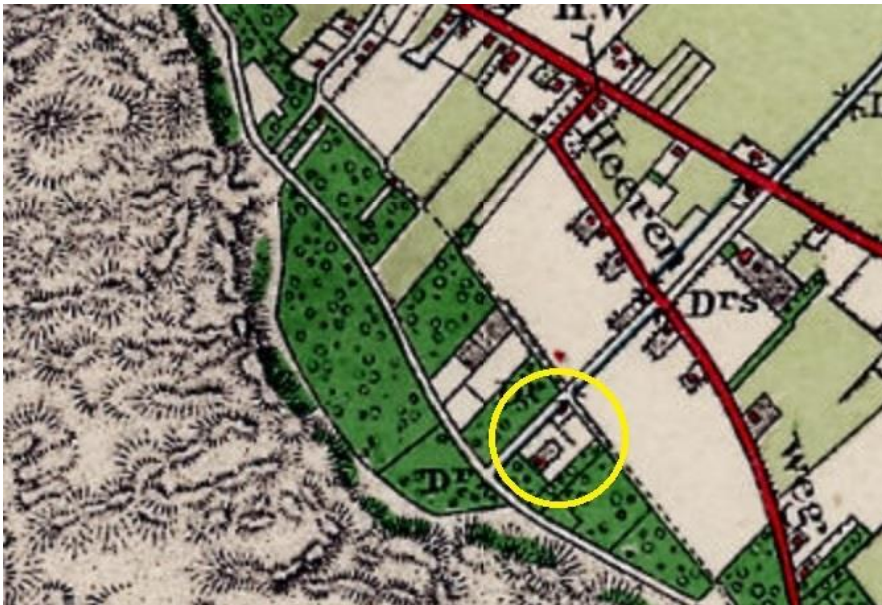
Schoorl is ontstaan midden op oude duinen of een strandwal. Pas vanaf de late Middeleeuwen ontstonden de hoge duinen zoals we die nu kennen. Al in de tiende eeuw komt de plaats Scoronlo ten noorden van Kennemerland (Kinhem). De plaatsnaam komt voort uit de samenvoeging van het uit het Germaans afkomstige woord *skaurna* (drassig oeverland) en het woord 'loo' (bosje op hoge zandgrond) en is sindsdien verbasterd naar Schoorl.¹ Het gebied kenmerkt zich nog steeds door open duinen afgewisseld met dichte bossen, natte vlakten en heidevelden. De Bobbeleweg (en Idenslaan) in Schoorl ligt haaks op de rand van Schoorlse duinen, parallel aan de duinrel de Oorsprong, afkomstig uit een bron aan de voet van de duinen. Samen met de Oorsprongweg, Middelweg (later Middenpad en nu Achterpad) en Heereweg haaks op de weg, is de Bobbeleweg al op kaarten uit het begin van de achttiende eeuw zichtbaar. Het gebied maakte onderdeel uit van het gehucht Bregtdorp, dat net buiten Schoorl lag en na verdichting rond 1920 een van de buurtschappen van Schoorl werd.² Samen met de dorpen Schoorl en Groet en de overige buurtschappen Aagtdorp, Camperduin, Catrijp, Hargen en Schoorldam maakt het tot 2001 onderdeel uit van de gemeente Schoorl, sindsdien onderdeel van de gemeente Bergen.

¹ B.A. van Dijk, 'Schoorl en zijn namen', in: Scoronlo 2006, p. 16.

² Monumenten Inventarisatie Project Noord-Holland – Schoorl, Gemeentebeschrijving, juni 1990

3 - Uitsnede minuutplan uit 1832, met het perceel aan de Bobbeleweg en in geel de locatie van de huidige bebouwing

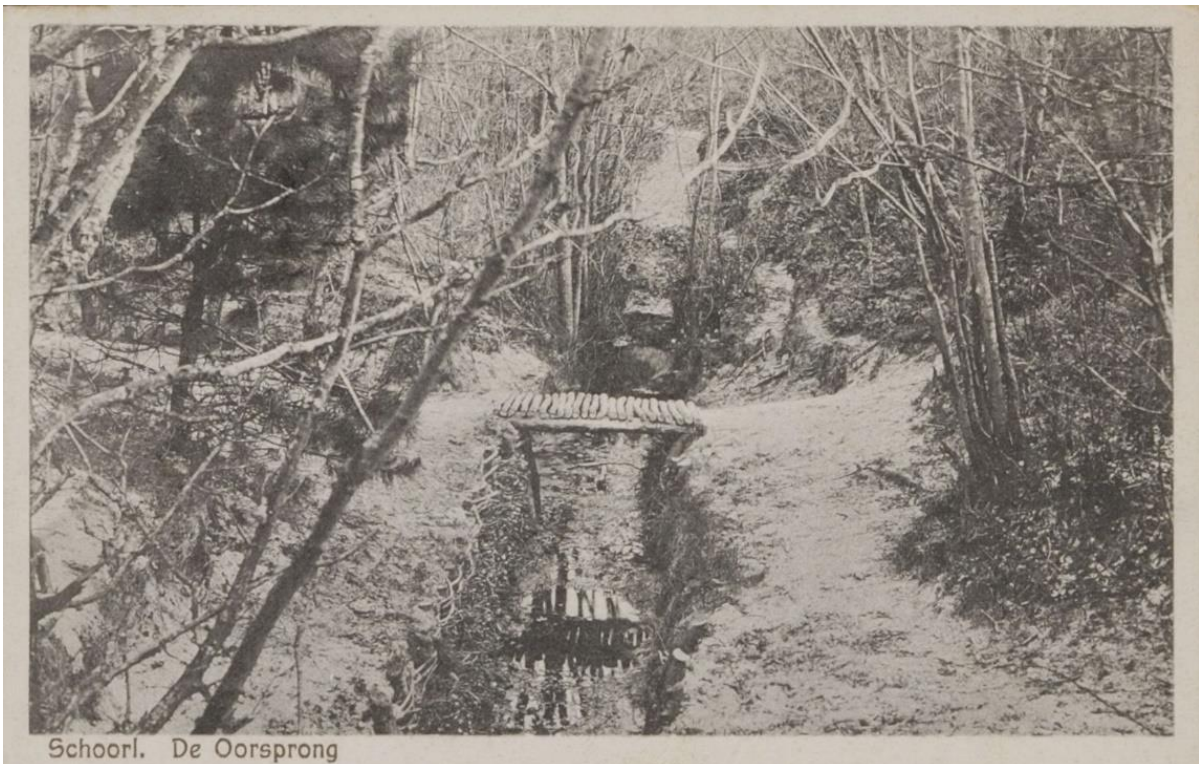

4 - Uitsnede kaart 1915, waarop bebouwing op het perceel staat aangegeven

Schoorl. Het Huisje bij de Oorsprong

5 - Prentbriefkaart uit 1928, Bobbleweg 3 (huidige nummer 11)/hoek Middelpad. met op de voorgrond vermoedelijk de bewoners Bertus Beemsterboer en zijn vrouw. Rechts daarvan de Bobbleweg en de duinrel de Oorsprong.

Schoorl. De Oorsprong

6 - Prentbriefkaart uit 1930 van een bruggetje over de duinrel de Oorsprong

Ontwerper Kees Royaards

7 - Jeugdfoto Kees Royaards

8 - Apollolaan 178, Amsterdam

Tussen 1930 en 1932 bouwde Cornelis Willem (Kees) Royaards het landhuis Oorsprong aan de Bobbeleweg in Schoorl. Zijn moeder, actrice jonkvrouw Jacoba Philippina Sandberg (1876-1976) gaf hem hiertoe de opdracht, nadat zij het jaar ervoor na de dood van haar man, acteur, regisseur, toneelleider en letterkundige dr. Willem Royaards (1867 – 1929), het stuk grond kocht naast de duinrel waarnaar het huis werd vernoemd.⁹

Kees Royaards werd in 1906 geboren in Amsterdam. Na de lagere school maakte hij zijn middelbare school niet af en studeerde hij een jaar aan de Kunstnijverheidsschool in Haarlem. Vanwege zijn grote belangstelling voor architectuur vroegen zijn ouders – met een vriendenkring die bestond uit gevestigde namen uit de muziek-, literatuur- en beeldende kunstwereld – advies aan de architecten De Bazel en Berlage. Beiden adviseerden hen om niet aan te sturen op een opleiding tot architect in Delft, maar om Kees het vak te laten leren door meteen bij een architect aan het werk te gaan.¹⁰

De praktijk werd zijn leerschool. Door de diversiteit aan opdrachten bij het architectenbureau van H.A.J. en J. Baanders – waaronder ook restauratiewerkzaamheden – leerde Royaards in korte tijd het vak. De kennis die hij hier opdeed leidde tot nadrukkelijke zorg voor het vakmanschap, detaillering en materiaalgebruik. Dit is al goed te zien bij zijn eerste ontwerp dat in 1929 werd gebouwd: samen met L.J.H. Zonneveldt ontwierp hij een vrijstaande villa aan de Apollolaan 178 in Amsterdam in de stijl van de Amsterdamse School, met beeldhouwwerk van Mari S. Andriessen. Royaards was verantwoordelijk voor de vorm en de detaillering en Zonneveld voor de technische uitwerking van het plan.¹¹ In stijl zou dit eerste ontwerp afwijken van de latere ontwerpen door Royaards. Vermoedelijk doordat de beide broers Baanders veel werkten in de trant van de Amsterdamse School en mogelijk ook door de invloed van de iets oudere en meer ervaren tekenaar Zonneveld. In het ontwerp valt wel al iets van de hand van Royaards af te lezen: de hoge zadeldaken rond een zware schoorsteen, de zorg voor detaillering, de afwisseling in het materiaalgebruik en het hergebruik van ook oude wandtegels, trapleuningen en consoles in het interieur.¹²

Datzelfde jaar raakte Royaards bevriend met Jan Bronner (1881-1972), hoogleraar aan de Rijksacademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam, nadat Royaards hem op aanraden van zijn moeder in eerste instantie had gevraagd voor het beeldhouwwerk op de Apollolaan. De ideeën van Bronner over de beeldende kunsten –

⁹ Schiering, 1985, p. 11.

¹⁰ Schiering, 1985, p. 7.

¹¹ Schiering, 1985, p. 8.

¹² Schiering, 1985, p. 8 en 16.

dat alleen ambacht tot kunst kon leiden – en zijn voorliefde voor middeleeuwse bouwkunst en Franse kathedralen hadden grote invloed op Royaards denken.¹³ Royaards ging hierdoor niet alleen oude bouwfragmenten hergebruiken, maar trok ook nieuwe bouwwerken geheel op uit sloopmateriaal. In het jaar waarin zijn vader kwam te overlijden kreeg Royaards de eerste restauratie-opdracht voor Huis De Vicq aan de Herengracht 476 in Amsterdam. Zijn ontwerp voor landhuis Oorsprong in 1930 werd vervolgens zijn eerste zelfstandige opdracht voor een vrijstaande villa, waarbij Royaards in lijn met het gedachtegoed van Bronner geen ruimte voor modernisering en de moderne gemakken als elektriciteit en stromend water liet.

Royaards' belangstelling voor historiserend bouwen past in zijn tijd, al ging hij in het gebruik van historische bouwfragmenten wel verder dan de meeste traditionalistische architecten. Het voortbouwen op de architectuur van eerdere generaties beleefde een hoogtepunt in de jaren '20 en '30 van de twintigste eeuw en werd gezien voor een goed alternatief voor het sterk opkomende functionalisme in de architectuur. Het werk van architecten als M.J. Granpré Molière, A.J. Kropholler, F.A. Eschauzier en G. Friedhoff was sterk traditionalistisch, al pasten zij over het algemeen wel contemporaine constructietechnieken toe. Vooral in de typologie van het vrijstaande woonhuis was het traditionalisme in deze tijd populair: het appelleerde op gevoelens van geborgenheid en gezelligheid van het huiselijk leven, wat tot uiting kwam in bakstenen gevels, kloeke schoorstenen, kleine ramen, hellende daken en de schoorsteen als middelpunt van de woning.

Royaards ontwikkelde een grote liefde voor het vakmanschap van historische bouwwerken en legde zich in de loop der tijd steeds meer toe op restauraties, waarbij zijn adagium was 'behoud gaat voor vernieuwing'. Wat hij ervoer als 'verminderingen' van oude gebouwen herstelde hij als kunstenaar-architect in oude luister. De belangstelling van architecten voor het restauratie-vak had zijn wortels al in de 19e eeuw met de restauratie- en reconstructiepraktijk van architecten als de Fransman Eugene Viollet-le-Duc en de Nederlandse Pierre Cuypers. Royaards verwierf in zijn tijd een zekere naam in de monumenten-wereld. Hij voerde erg veel restauraties uit. Het was daarbij, tot ver na de Tweede Wereldoorlog, heel gebruikelijk om historische gebouwen te 'reconstrueren', waarbij gebouwen sterk gewijzigd werden herbouwd op basis van de historische of esthetische idealen van de restauratiearchitect. In deze traditie is het werk van Royaards ook te plaatsen.

Tussen 1933 en 1936 restaureerde Royaards de boerderij Berwout in Egmond, waar hij zelf ging wonen. In dat laatste jaar trouwde hij met Rensina ten Holt – uit dit huwelijk werden uiteindelijk zeven kinderen geboren.¹⁴ Zijn vrouw kreeg een grote rol in zijn leven en werk, doordat zij hem in het werk ging assisteren. Zij deed de opmetingen en werkte de tekeningen voor restauratieplannen uit met een eigen stijl en extra accenten in aquareltechniek, op oudhollands papier.¹⁵ Na zijn eerste grotere restauratie-opdracht voor het Armenhuis op Oost-Vlieland volgden tussen 1938 en 1968 met name grote restauratiewerken, waaronder de kastelen in Wijk bij Duurstede en Heeswijk en de restauratie van Paleis het Loo in Apeldoorn. Ook in Schoorl voerden ze verschillende restauratieprojecten uit, waaronder de restauratie van de nog bestaande woning en schuur van boer Beemsterboer in 1947 en de bouw van de nog bestaande bijgebouwen: een boetje – herbouwd na verplaatsing –, garage en schuur op hun eigen terrein.¹⁶

Royaards overleed begin 1970 bij een auto-ongeluk. Ondanks het feit dat hij nooit een officiële titel behaalde en ondanks zijn eigengereide restauraties en reconstructies, werd zijn oeuvre en de door hem uitgevoerde restauratieprojecten onder zijn vakgenoten en de toenmalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg breed gedragen. Voor zover bekend is Royaards de enige architect bij wie de ontwerpen voor zijn huizen volledig gebaseerd zijn op het hergebruik van oude bouwmaterialen, aangevuld met in oude stijl ontworpen detaillering, voortkomend uit de filosofie van Jan Bronner.¹⁷ Zowel voor het exterieur, als het interieur. Zijn plattegronden waren altijd eenvoudig-traditioneel en door het vele glas-in-lood en relatief kleine muuropeningen naar binnen gericht. Kenmerkend is dat zijn villa's zijn opgebouwd uit houtskeletten met moer- en kinderbalken, en de interieurs met een opkamer, grote openhaarden en oude tegels langs de

¹³ Schiering, 1985, p. 10.

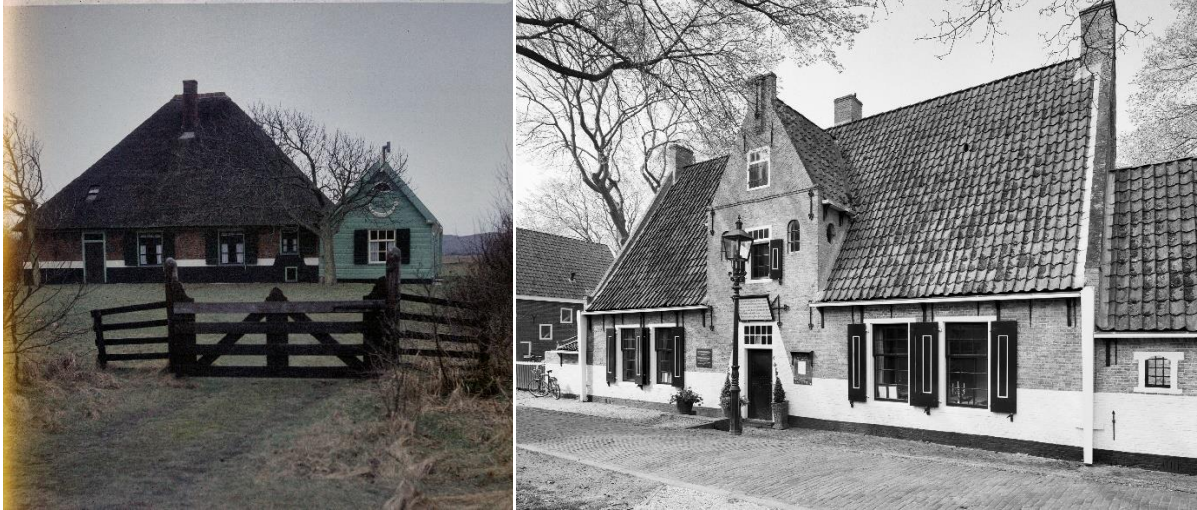
¹⁴ Schiering, 1985, p. 12.

¹⁵ Schiering, 1985, p. 17.

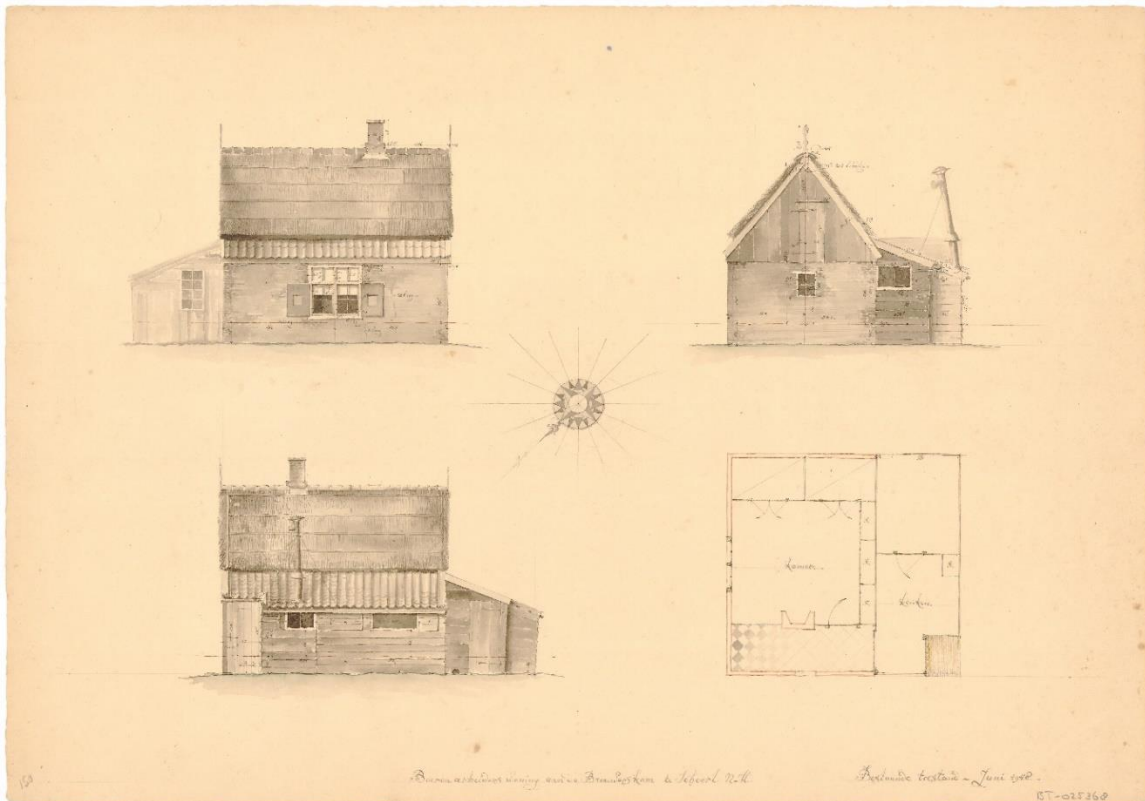
¹⁶ Royaards, 2006

¹⁷ Schiering, 1985, p. 15.

plinten en in tableaux en de bijna altijd aanwezige hardstenen gootsteen en koperen kraan.¹⁸ Van de vijf woningen die uiteindelijk naar zijn ontwerp zijn gebouwd, zijn met name in de atelierwoning in Schoorl en villa Oldenhoeve in Laren verwijzingen naar zijn ontwerp voor De Oorsprong terug te vinden, zoals de samengestelde rietenkappen met dakkapellen, de combinatie van gedetailleerd metselwerk en natuursteen, kruiskozijnen met glas-in-lood en luiken.

9 en 10 – Foto uit 1958 van Duinboerderij "Vogelwater", ook "Berwout" genoemd, in 1934 door Royaards gerestaureerd in opdracht van het Provinciaal Waterleiding Bedrijf Noord-Holland en foto uit 2000 van het Armenhuis Oost-Vlieland, in 1938 door Royaards gerestaureerd

11 – Opnametekening boerenwoning Brouwersdam in Schoorl met aquarel techniek Rensina ten Holt, uit 1948

¹⁸ Schiering, 1985, p. 15.

Overzicht belangrijkste opdrachten Kees Royaards

In de scriptie van Erik Schiering uit 1985 over het werk van Royaards is een beschrijving van diens belangrijkste werken opgenomen, dat hieronder verder is uitgewerkt:

<i>Jaar</i>	<i>Opdracht</i>	<i>Adres</i>
1926*	bouw woning	Apollolaan 178, Amsterdam
1928	inrichting	Prinsengracht 855, Amsterdam
1929	eerste restauratie-opdracht	Herengracht 476, Amsterdam
1930-'32*	bouw landhuis Oorsprong	Bobbeleweg 11, Schoorl
1932	restauratie cottage	Betchworth-Surrey
1933-'36	restauratie boerderij Berwout	Staringweg 2, Egmond-Binnen
1935*	bouw atelierwoning Herman Lugt	Bickerslaan 5, Schoorl
1935*	bouw villa Oldenhoeve	Grintbank 9, Laren
1936	restauratie boerderij Westert	Oude Schulpweg 18, Egmond
1938	eerste grote restauratie-opdracht	Kerkplein 6, Oost-Vlieland
1938*	bouw landhuis	Breitnerweg 2, Heemstede
1948	restauratie opdracht	Agnieten Convent Elburg
1949	restauratie opdracht	kasteel Wijk bij Duurstede
1951	restauratie opdracht	Muurhuis 109, Amersfoort
1956	restauratie opdracht	Paleis Het Loo, Apeldoorn
1959	restauratie opdracht	Kasteel Heeswijk
1960	restauratie opdracht	Museum Edam
1964	restauratie opdracht	Keizersgracht 672, Amsterdam
1968	restauratie opdracht	Jan van Riebeeckhuis, Culemborg

12 – Apollolaan 178, Amsterdam

13 – Bobbeleweg 11, Schoorl

14 – Bickerslaan 5, Schoorl

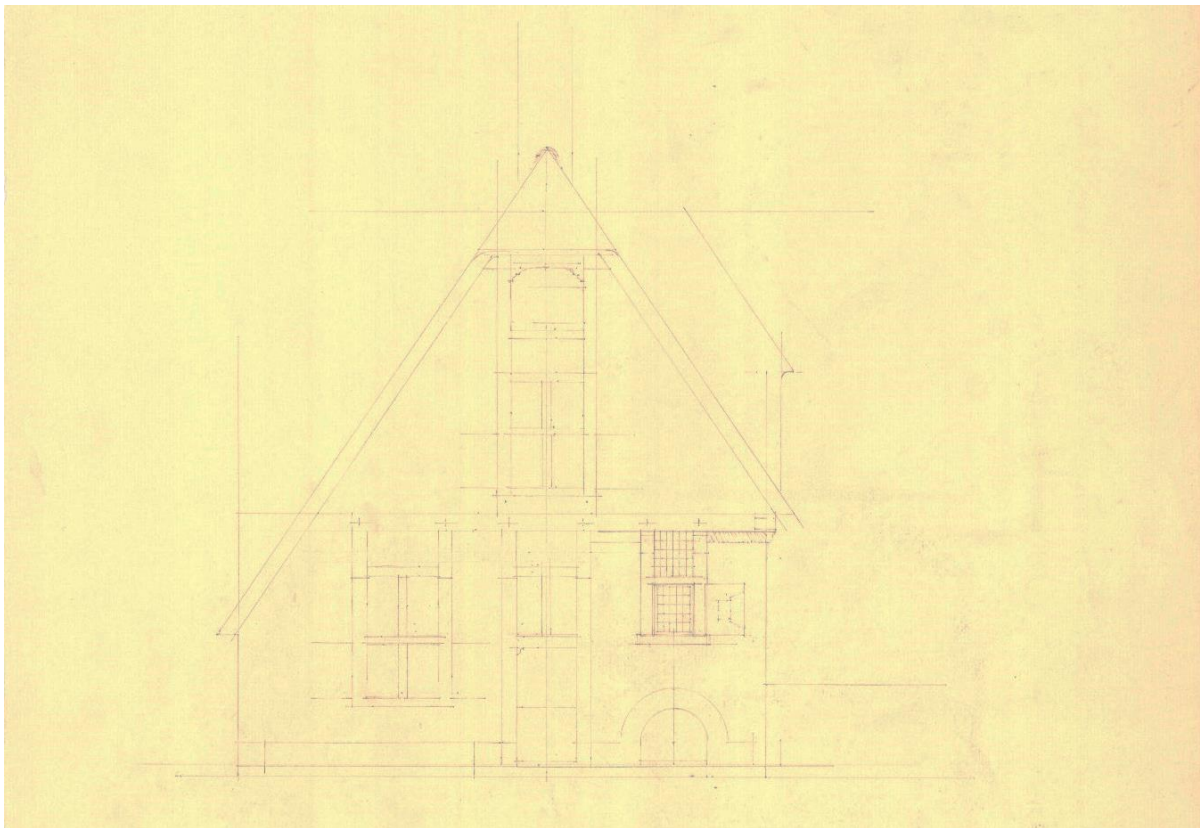
15 – Grintbank 9, Laren

16 – Breitnerweg 2, Heemstede

Landhuis Oorsprong

Royaards kreeg de opdracht van zijn moeder om op het lege perceel dat in 1929 door haar was aangekocht, een buitenhuis te ontwerpen. Waar het eerste ontwerp voor landhuis Oorsprong nog in de stijl van de Amsterdamse School was – in vervolg op het huis dat hij samen met Zonneveld aan de Apollolaan te Amsterdam had ontworpen – werd het ontwerp al snel gewijzigd naar de eigen historiserende stijl die Royaards ontwikkelde, gebaseerd op ambacht en het hergebruik van oude bouwmaterialen¹⁹: Volgens zijn zoon Rense Royaards gebruikte zijn vader bouwmaterialen afkomstig van afgebroken huizen uit de Jordaan.²⁰ De vrijstaande villa werd gebouwd op een eenvoudig-traditioneel grondplan, maar onder een opvallend groot rieten dak waarin de dakkapellen werden opgenomen en met lage goten, hoge nok en wolfseinden en zware, over-gedimensioneerde muren van gedetailleerd metselwerk uit zeventiende-eeuwse handvorm-baksteen en natuursteen, met zware houten balken, deuren en kruiskozijsen met glas-in-lood en luiken. De voorgevel kreeg een steile topgevel met een centrale vensterindeling die op de zestiende en zeventiende-eeuwse architectuur is geïnspireerd. In het interieur was geen ruimte voor modernisering, passend bij zijn . Het huis werd verwarmd met openhaarden, er was geen elektrisch licht, water kwam door middel van een pomp in de keuken uit de duinrel en via een put in de voortuin. Opvallend is dat dit vroege (eerste) eigen project al direct stilistisch 'volgroeid' lijkt te zijn

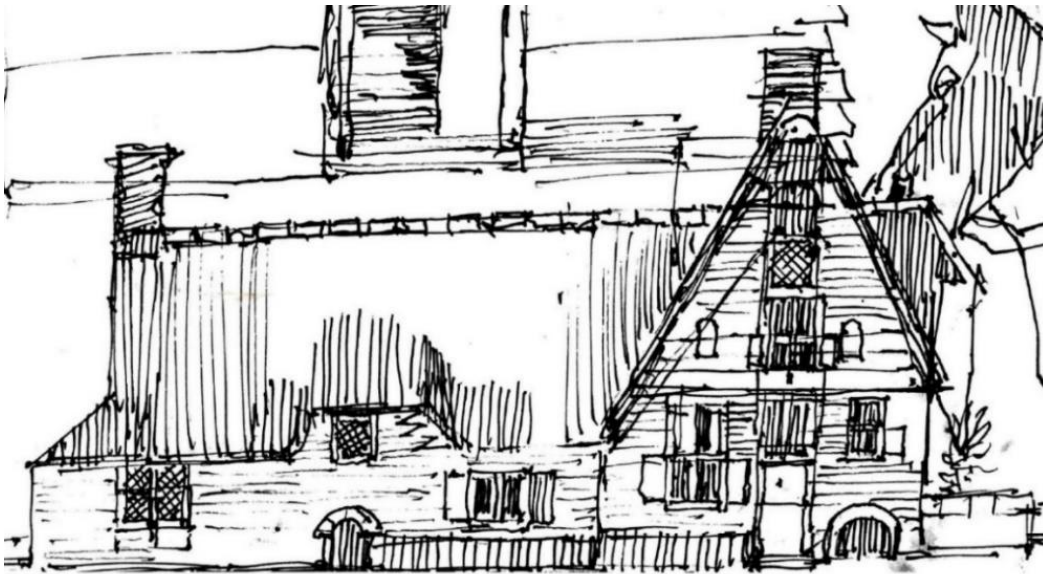

17 – Schets op lomp papier van de voorgevel van het tweede ontwerp, omstreeks 1930

¹⁹ Schiering, 1985, p. 11.

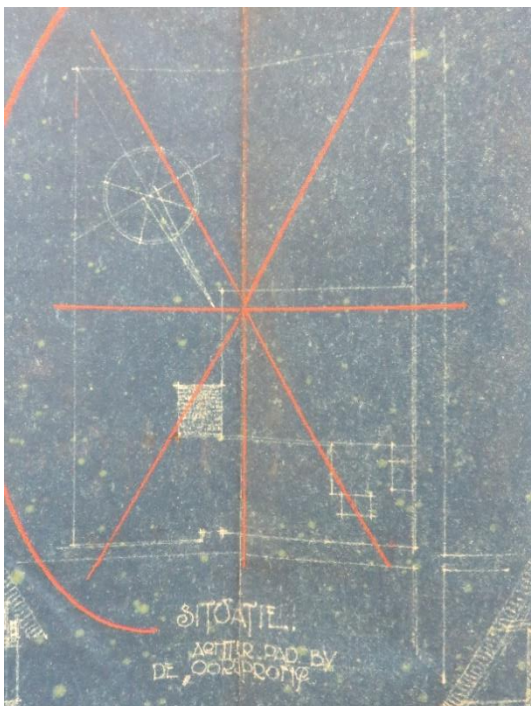
²⁰ Scoronlo nr 26 van november 2003, p. 16.

Het ontwerp zou in eerste instantie uit twee bouwfases bestaan. Tegen de oostgevel van het hoofdvolume zou uiteindelijk een lang dwarshuis met lagere rieten kap worden gebouwd. Het tweede deel werd echter nooit gebouwd.

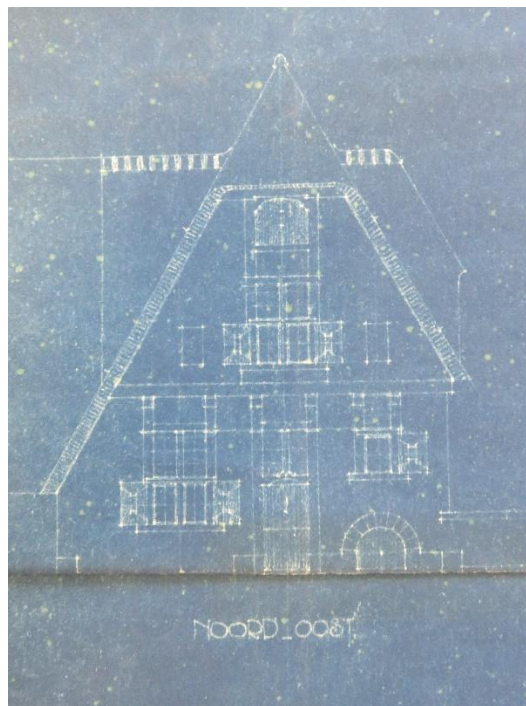

18 - Pentekening van totaalplan landhuis Oorsprong, waarvan alleen het rechter deel uiteindelijk is uitgevoerd door zoon Benjamin Royaards op basis van een eerdere schets op aanwijzing van zijn vader, uit 2006.

Op de blauwdruk uit 1930 is tevens te zien dat het huis oorspronkelijk op een andere locatie op het perceel bedacht was, namelijk aan de zuidwestzijde van de woning van Beemsterboer, georiënteerd op het Achterpad. Met rood potlood is hier een kruis doorheen gezet. De nieuwe positionering ging uit van de huidige locatie, maar toen nog met een dam met duiker over de duinrel in het hart van de voorgevel. Uiteindelijk kwam deze meer aan de oostzijde van dit deel van het perceel te liggen, maar werd wel een toegangsbruggetje over de rel naar het voorplein aangelegd.

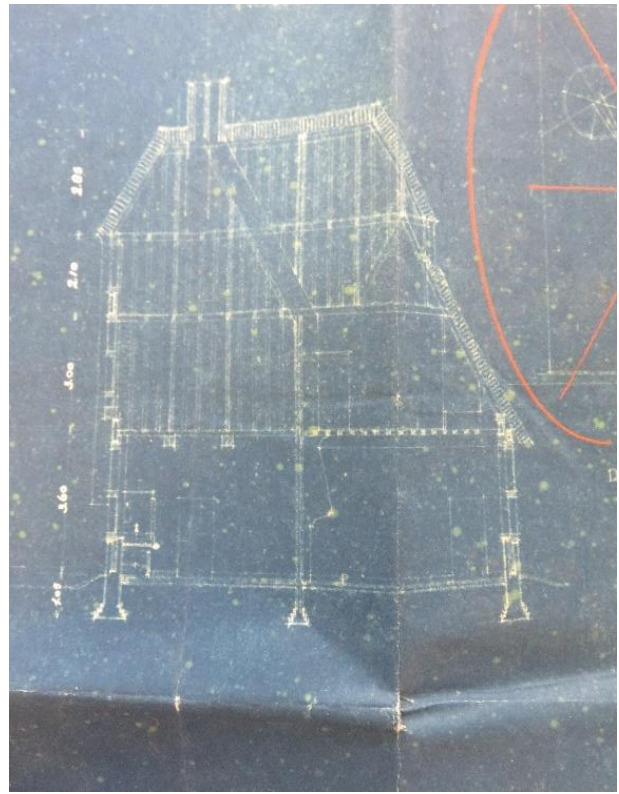
19 - Eerste situatie tekening blauwdruk 1930

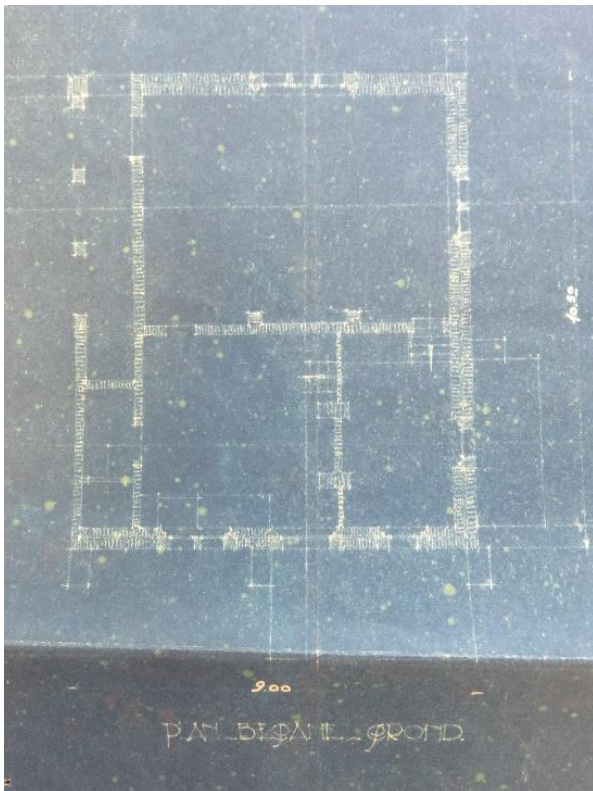
20 - Voorgevel blauwdruk 1930

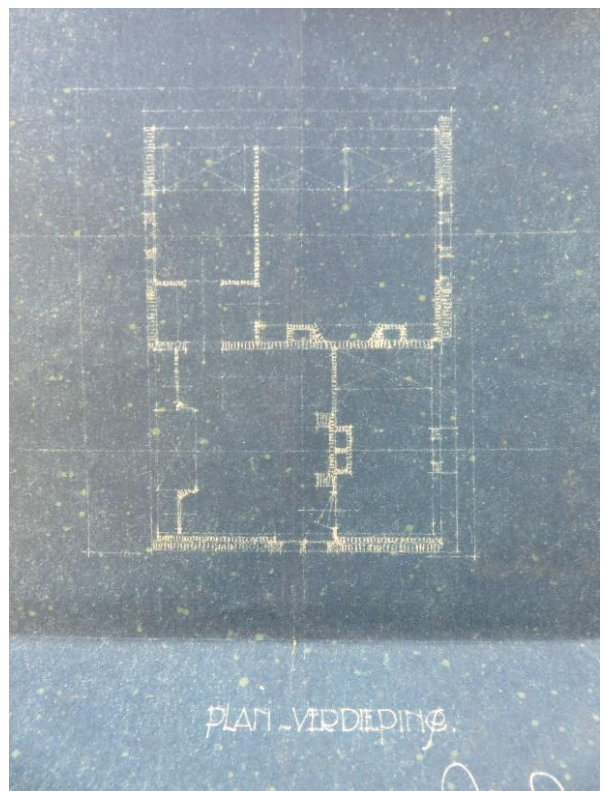
21 – Achtergevel blauwdruk 1930

22 – Doorsnede blauwdruk 1930

23 – Begane grond blauwdruk 1930

24 – Eerste verdieping blauwdruk 1930

25 – Foto landhuis Oorsprong vlak na oplevering omstreeks 1932

26 – Prentbriefkaart uit omstreeks 1940, met links onderin de huidige oprit en daarboven het houten toegangsbruggetje naar het voorplein

Het huis werd tussen 1930-1932 gebouwd en kreeg in eerste instantie het adres Bobbeleweg 5.²¹

Tussen 1941-1945 legt de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog beslag op het huis. De familie Royaards verhuist met het gezin naar Wijk bij Duurstede. Het huis werd gebruikt als militair hospitaal en na terugkomst bleek het huis redelijk ongeschonden de oorlog te zijn doorgekomen; alleen de tegelplinten met blauwe decoratie in de keuken bleken verdwenen.

Tussen 1930 en eind jaren '40 zijn er ten opzichte van het oorspronkelijke plan met name op de begane grond nog wijzigingen doorgevoerd:

- er werd een steunbeer tegen de voor- en achtergevel toegevoegd (0);
- er werden een achteringang en drie raamopeningen aan de oostzijde toegevoegd (1);
- in de oostgevel van de zitkamer werd een raam dichtgezet (2);
- parallel aan de achtergevel werd naast het poortje bij het afdak een muurtje gebouwd tot aan een klein houten boetje (3);
- op de eerste verdieping werd de wand aan de noordwestzijde van de badkamer verplaatst, waardoor de badkamer kleiner werd (13);
- werd de kastenwand in de hal op de eerste verdieping vermoedelijk niet uitgevoerd (14).

Begin jaren '50 werd in het bos een schuurtje gebouwd. Rond 1954 wordt het bestaande boetje verplaatst en haaks op de weg in het verlengde van het kippenhok herbouwd om als zomerhuisje en atelier gebruikt te worden. Tegen het bestaande muurtje wordt een bijgebouw gebouwd en iets verspringend richting de Bobbeleweg parallel daaraan een nieuwe garage. De zoons van Royaards hielpen bij de bouw van de bijgebouwen. (Zie situatietekening afbeelding 33).

Tussen eind jaren '40 en begin jaren '80 zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- er werd een trap vanuit de keuken naar de opkamer en de eerste verdieping geplaatst (4);
- er werd een doorgang gemaakt in de muur tussen de keuken en de opkamer (5),
- de opgang naar de opkamer werd dichtgezet als glazenkast (6);
- de schouw in de opkamer verwijderd (7).
- het luik op de eerste verdieping – dat oorspronkelijk met een gewicht opende in de richting van de scheidingswand – werd gewijzigd (8);
- de trap naar de zolder werd een spiltrap (9);
- de kachel in de slaapkamer werd verwijderd en het rookkanaal achter een spiegel weggewerkt (10);
- de bedstee in de slaapkamer aan de noordwestzijde werd omgebouwd naar een badkamer (11);
- de rookkanalen in de slaapkamer aan de noordwestzijde werden verwijderd (12);
- op de gehele zolderverdieping werden een moderne dunne houten betimmering en gipsplaten aangebracht.

Aan de voorzijde is in die periode ook het oorspronkelijke houten bruggetje naar het voorplein verwijderd.

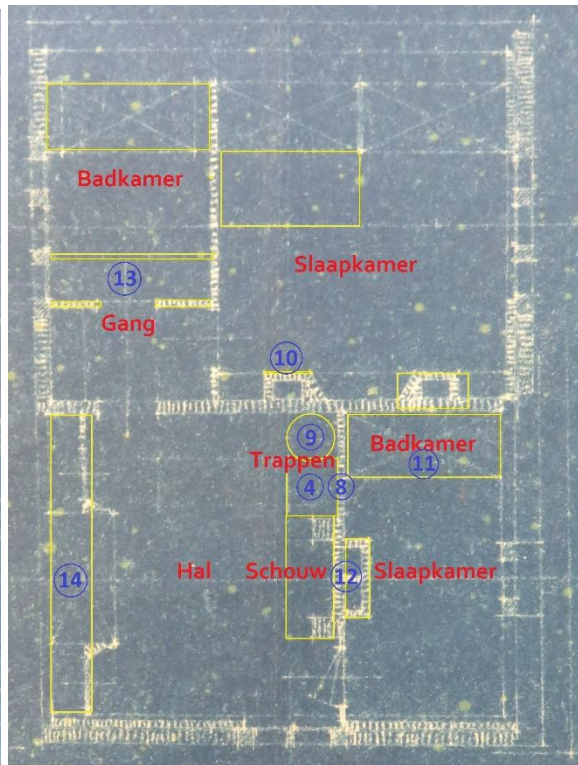
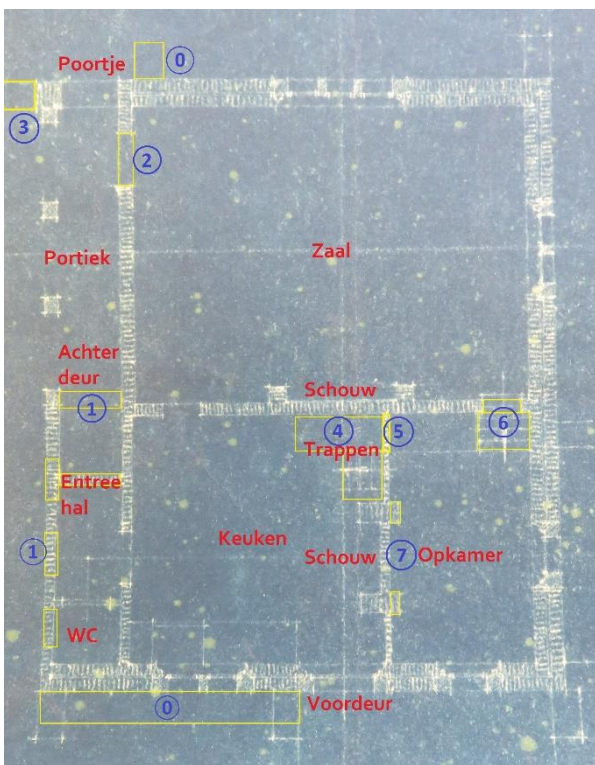
In 1977-1978 werden Bobbeleweg 11ZA en 11ZB deels gewijzigd door de nieuwe eigenaar en genoemd als zomerhuisje, tuinhuisje en/of seizoens-woonverblijf.

In 1981 werd door een brand in de rieten kap met name de zolderverdieping beschadigd. Vermoedelijk zijn bij de herstelwerkzaamheden ook de meeste van de eerder genoemde wijzigingen doorgevoerd,

²¹ Archief bouwvergunningen Schoorl 1901-2000, Regionaal Archief Alkmaar

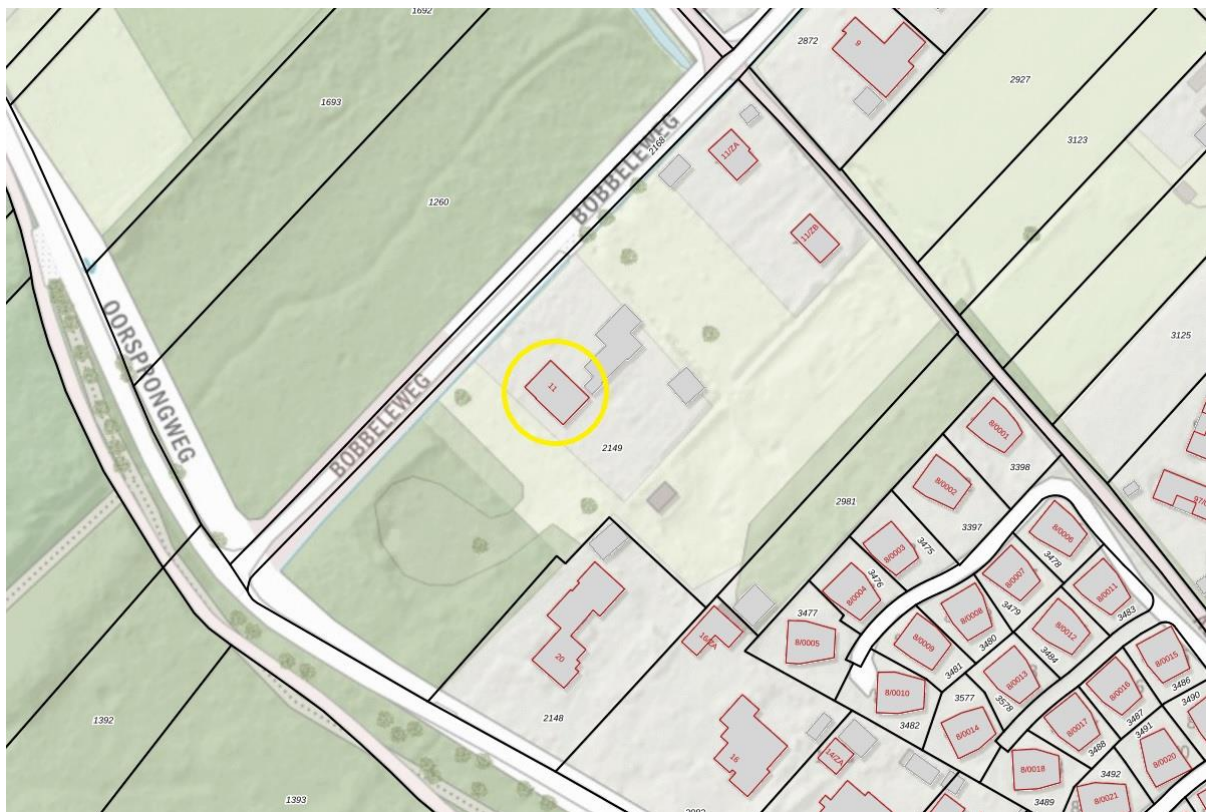

27 - Brand in 1981, waarbij met name de rietenkap veel schade opliep

28 en 29 – Plattegrond begane grond en eerste verdieping met belangrijkste ruimten en kenmerken. In geel de ten opzichte van oorspronkelijke blauwdruk gewijzigde onderdelen.

Kadastrale kaart en situatie

30 - Kadastrale kaart

31 - Luchtfoto situatie

Omgeving, tuin en bijgebouwen Landhuis Oorsprong

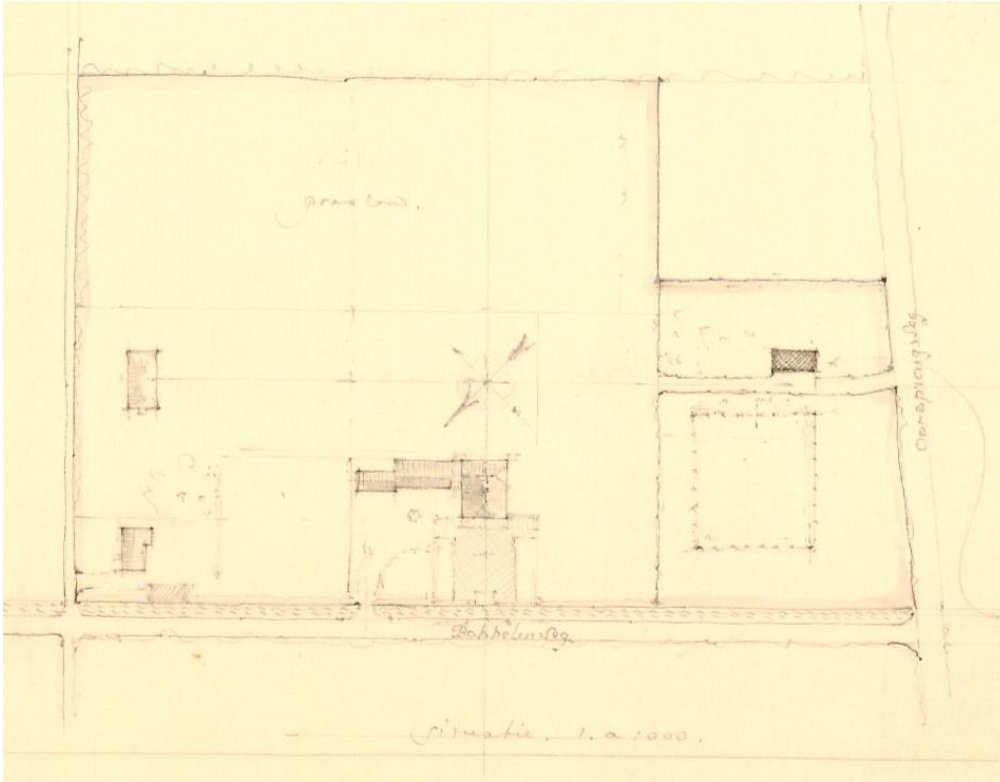
32 – Zicht op de bosrijke Bobbeleweg vanaf het Achterpad. Geheel links het silhouet van de voormalige woning en rechts daarvan van de schuur van Beemsterboer. Op de achtergrond de hagen waarachter zich landhuis Oorsprong bevindt.

De Bobbeleweg in Schoorl is een voor auto's doodlopende zijweg van de Heereweg die het dorp Schoorl met het naastgelegen dorp Groet verbindt. Het perceel waarop Bobbeleweg 11 zich bevindt, ligt aan het deel van de Bobbelweg dat tussen de Oorsprongweg (westzijde) en het Achterpad (oostzijde) wordt ingeklemd. Het deel van de Bobbeleweg tussen de Heereweg en het Achterpad is aan weerszijden bebouwd met vrijstaande villa's. Bobbeleweg 11 ligt vrij op het perceel aan de zuidzijde van de weg, met als overige bebouwing de naastgelegen boerenwoning met schuur aan de Bobbeleweg 11ZA en het daarachter gelegen (aan het Achterpad gelegen) Bobbeleweg 11ZB. Het gehele perceel is – op de toegangen naar de bebouwing na – door bomen en hagen afgebakend. Aan de noordzijde van de Bobbelweg bevindt zich over de gehele breedte een bebost perceel.

Perceelinrichting en tuin

De voorgevel van Bobbeleweg 11 ligt noordwest georiënteerd, in het midden van het perceel, iets terug liggend van de weg. Het middelste deel van het perceel, waarop de woning is gebouwd, is toegankelijk via een oprit over de duinrel met aan weerszijden een gemetselde rollaag, aan de weg twee lage (schamp)palen en afgesloten door een houten hekwerk. De oprit maakt vervolgens een bocht richting de westzijde tot aan de oostgevel van de woning. Aan de voorzijde van de woning (noordzijde) bevindt zich achter hoge brede beukenhagen parallel aan de Bobbeleweg een met gele baksteen bestraat voorplein met een gemetseld trappetje naar een lager gelegen bestraat vlonder aan de duinrel. De vlonder is ingesloten door gemetselde muurtjes en aan weerszijden van het trappetje als geheel afgesloten door een hoog open houten spijlenhekwerk en twee kettingen.

Aan weerszijden van het voorplein zijn eveneens nog grotendeels de oorspronkelijke beukenhagen aanwezig. Door de hagen, het spijlenhekwerk en de twee oorspronkelijke muurtjes tegen de oostgevel en parallel aan de voorgevel tegen de westgevel worden de zichtlijnen beperkt tot de oprit en de doorkijk bij de vlonder, waardoor het oog van de voorbijganger gedwongen wordt om alleen recht tegen de voorgevel aan te kijken. Op het voorplein en rondom het huis zijn met verschillende steensoorten en bestratingspatronen aangebracht.

33 – Uitsnede van de situatietekening op een bouwtekening uit 1968 voor een nieuwe bergplaats en stal in het bos laat zien hoe globaal het perceel was ingericht. Geheel link Bobbeleweg 11ZA en 11ZB, in het midden Bobbeleweg 11 met links bijgebouwen en rechts in het bos de schuur. Van de boomgaarden aan weerszijden van de woning en schuur en de bloementuin zijn de contouren aangeduid. Het deel aan de achterzijde is als grasland benoemd.

34 – Luchtfoto met overzicht van de indeling van het perceel

De begroeiing – met name beukenhagen – is bewust als buffer tussen de verschillend sferen op het terrein aangelegd. Het midden van het perceel wordt ingeklemd door twee brede lange stroken met boomgaarden, vanaf de perceelgrens aan de Bobbeleweg tot iets voorbij de helft van het perceel. In het schetsboek van de zoon van Royaards, Benjamin Royaards, wordt aangegeven dat de boomgaard aan de westzijde van de woning al eind jaren '40 bestond. Links van de linker boomgaard bevinden zich Bobbeleweg 11ZA en 11ZB, rechts van de rechter boomgaard bevindt zich een grotendeels bebost deel dat doorloopt tot aan de Oorsprongweg wat vanuit daar toegankelijk is via een houten hekwerk.

35 en 36 – Oprit met houten hekwerk | Trappetje en vlonder aan de duinrel

37 en 38 – Dam met duiker over duinrel de Oorsprong, parallel aan de Bobbeleweg | Zichtlijn hekwerk en beukenhagen op voorplein

39 en 40 – Boomgaard aan de oostzijde de woning | Zicht vanuit zolderraam op het deel van het perceel direct achter de woning, met links het houten boetje.

Achter de woning bevindt zich net als oorspronkelijk een bloementuin, maar met een recenter aangebracht geometrische verdeling van zes vlakken omringd door lage hagen. Aan de zuidoostzijde daarvan bevinden zich het oorspronkelijke houten boetje en een grote oude eikenboom. Dit deel van de tuin wordt gescheiden van twee kleine weilanden die doorlopen tot aan de perceelgrens aan de zuidzijde, door een lange haag. Op het kleinste weiland aan de westzijde is recenter een grote kas geplaatst.

Bijgebouwen - garage

Direct tegen de afdak van de woning aan de oostzijde – naast het poortje naar de achtertuin – bevindt zich een houten halfopen overkapping met de noklijn haaks op de woning. Deze overkapping is tegen het oorspronkelijke muurtje in het verlengde van de achtergevel geplaatst. Daarnaast iets verspringend richting de Bobbeleweg bevindt zich de garage uit omstreeks 1954. De garage is noordwest georiënteerd en heeft een rechthoekige plattegrond van een bouwlaag onder een zadeldak met de noklijn parallel aan de weg. De gevels zijn grotendeels gemetseld en deels afgedekt met gepotdekseld horizontale delen. De gevels zijn aan de onderzijde voorzien van een zwarte spatplint met daarboven een witte sierplint. De beide topgevels zijn van hout en worden afgesloten door waterborden, windveren en een platte makelaar. Het dak is bedekt met geglazuurde oudhollandse pannen. Aan de linkerzijde van de achtergevel van dit bijgebouw bevindt zich een recentere kleinere aanbouw.

41 en 42 – Noordoostzijde garage | Noordwestzijde garage

43 en 44 – Zicht vanuit zolderraam op garage en halfopen overkapping | oostgevel garage

Bijgebouwen – boetje

Aan de zuidoostzijde van de achtertuin bevindt zich een houten boetje. Het boetje is zuidoost georiënteerd en heeft een rechthoekige plattegrond van een bouwlaag onder een asymmetrisch zadeldak met de noklijn haaks op de weg. De voor, linkerzij- en achtergevel zijn opgetrokken uit overhangend horizontaal rabatwerk. De rechterzijgevel bestaat uit een in halfsteens verband gemetseld vakwerk tussen vier stijlen, dat aan de bovenzijde wordt afgesloten door gemetselde stroomlagen. In de gevels bevinden zich verschillende type vensters met roede verdeling. De dakranden worden afgesloten door waterborden, windveren en een platte makelaar. Het linker dakvlak is gedekt met oudhollandse pannen en het achterdakvlak met gegolfde Friese pannen.

45 en 46 – Zicht op het boetje in zuidoostelijke richting | voorgevel boetje

47 – Rechterzijgevel boetje met vakwerk en gemetselde stroomlagen

Overige bebouwing omliggende percelen

In het bos aan de westzijde van het perceel bevindt zich een kleine schuur opgebouwd uit historisch bouw materiaal. Op de hoek Achterpad/Bobbeleweg bevinden zich de voormalige boerenwoning en -schuur die door Royaards zijn gerestaureerd, het huidige Bobbeleweg 11ZA en 11ZB dat in de jaren '70 en '80 van de twintigste eeuw als zomerhuisje, tuinhuisje en/of seizoen-woonverblijf werd gebruikt.

48 en 49 – Restanten schuur in bos en woning en schuur Bobbeleweg 11 ZA

50 en 51 – Hoek Bobbeleweg/Achterpad (links) met rechts Bobbeleweg 11ZA | Bobbeleweg 11 ZB aan het achterpad

Beschrijving Landhuis Oorsprong

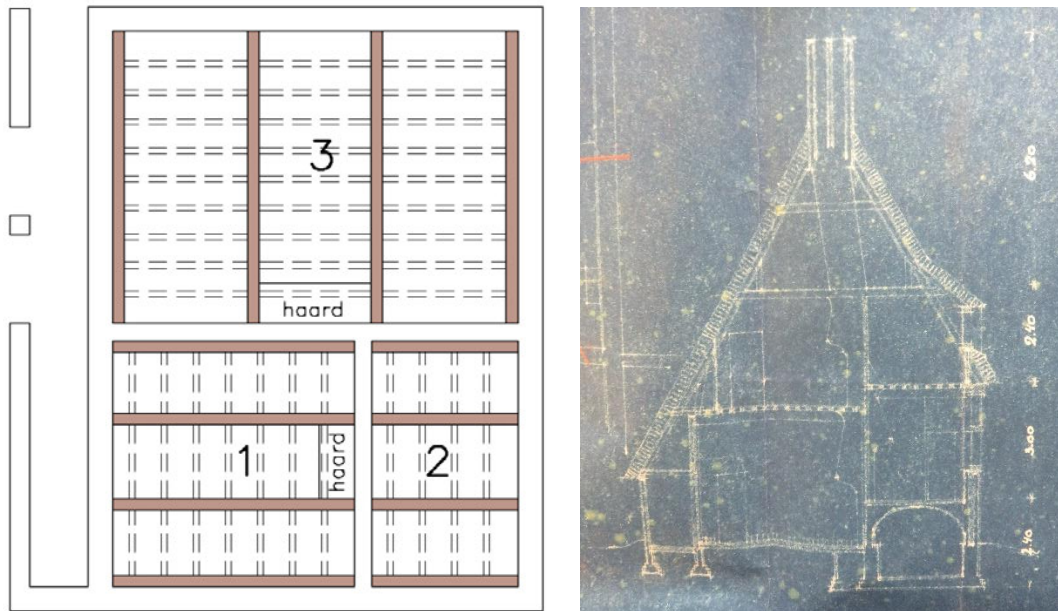
Massa

De woning is opgebouwd vanuit een rechthoekig grondplan en bestaat uit drie bouwlagen en een kelder. Een asymmetrisch zadeldak start ter plaatse van de noordoostgevel halverwege de eerste bouwlaag. Aan de zuidwestgevel start het dak vanuit de vloer van de tweede bouwlaag. De kap is aan de zuidoostzijde voorzien van een dwarskap met een zadeldakvorm. Aan drie zijden worden de kappen beëindigd met een wolfseind, de dwarskap is aan de noordoostzijde voorzien van een topgevel.

Constructie

Hoewel tijdens de opname geen onderzoek naar de fundering is gedaan, kan op grond van het gebied (zandgrond) en referentieprojecten van Royaards worden aangenomen dat de woning op staal is gefundeerd met behulp van een gemetselde fundering met versnijdingen. Ook de weergave van de doorsnede op de archieftekening wijst in deze richting.

De hoofdstructuur van het rechthoekige grondplan is onder te verdelen in drie zones. Zone 1 betreft de keuken, zone 2 de kelder met opkamer en zone 3 de zaal/zitkamer.

52 en 53 – Hoofdstructuur met balklagen | Detail doorsnede breedte blauwdruk Royaards 1930

De muren zijn opgetrokken uit rode baksteen, twee-steens dik, gemetseld in kruisverband met behulp van kalkmortel. Tijdens de opname is niet duidelijk geworden of de gevels zijn voorzien van een spouw.

Op grond van de doorsnedetekening kan worden verondersteld dat de begane grond vloer vermoedelijk is opgebouwd uit een steenachtig materiaal in gestabiliseerd zand gelegd. De vloeren van de eerste verdieping zijn alle opgebouwd uit eikenhouten moerbalken en kinderbinten. Over de kinderbinten zijn eiken vloerdelen gelegd, die onderling zijn verbonden met een veer. De moerbalken zijn bij de oplegging voorzien van eenvoudige sleutelstukken met zwanenhalsvorm.

De vloeren van de tweede verdieping betreffen enkelvoudige eikenhouten balklagen, eveneens voorzien van eikenhouten vloerdelen, onderling verbonden met een veer. De balken worden halverwege ondersteund door de dekbalk van het schaargebint en door flieringbalken, die met ijzeren beugels aan de flieringen zijn opgehangen.

De kap is opgebouwd uit twee gestapelde schaargebinten en een nokgebint. Het onderste schaargebint is voorzien van korbelen met zwanenhalsvorm. Flieringbalken verbinden het gebint en de voor- en achtergevel. Van de voetplaat tot de nokgording zijn over de flieringbalken spannen aangebracht, waarop de rietlatten zijn gespijkerd.

Exterieur

Het asymmetrische, steile zadeldak is bedekt met riet, waarvan de nokken zijn afgedekt met rode vorsten en met een centrale vierkant gemetselde hoge schoorsteen met getrapte bovenrand. De gevels zijn opgetrokken uit een klein formaat rode zeventiende-eeuwse hergebruikte baksteen in kruisverband. Onder de dakranden, kroonlijsten en kruiskozijnen zijn gemetselde strooilagen aangebracht – kenmerkend binnen het oeuvre van Royaards. Alle kozijnen zijn in eiken uitgevoerd, het glas-in-lood is ter plaatse van elke horizontale loodlijn voorzien van een windroede.

Voorgevel

54 en 55 – Voorgevel | Detail topgevel voorgevel

56 en 57 – Steunbeer linkerzijde voorgevel | Muurtje aan rechterzijde voorgevel

De voorgevel (noordwest) begint aan de linkerzijde met een talud. Daarboven bevindt zich een kruiskozijnen met glas-in-lood ramen en luiken. In het midden bevindt zich de centrale eikenhouten gespijkerde voordeur met onder- en bovendeur met gesmede klopper en een hoog glas-in-lood bovenlicht en tussen brede eikenhouten deurstijlen op hardstenen neuten en met een hardstenen onderdorpel. Rechts van de entree is in een natuurstenen rondboog achter twee luiken het kelderraam met glas-in-lood. Erboven bevindt zich een

houten kloostervenster met luik, met tussen de eikenhouten consoles van de eikenhouten gevelbalk van de naar voren springen topgevel erboven het glas-in-lood bovenraam.

In het midden van de gevel boven de gevelbalk is in zandsteen door beeldhouwster G. Rueter de naam Oorsprong, met links een zon en rechts een maan uitgehakt.²² Daarboven bevindt zich over de gehele hoogte van de gevel een samengesteld venster. Onder een kruisvenster met luiken en geheel boven een bolvenster met een gewelfde bovendorpel, ter plaatse van de ontmoeting met de stijlen voorzien van ojiefvormige ornamenten. Het bolvenster is voorzien van één vensterbreed luik. Tussen het kruisvenster en het hooggelegen bolvenster is tussen doorlopende houten stijlen een vlak van geel metselwerk in diagonaal blokverband opgenomen. Aan weerszijden van de onderste ramen in het kruiskozijn bevinden zich een houten halfronde nis waarin oorspronkelijk door Royaards de beeltenissen van Adam en Eva waren bedacht. De gevel eindigt als afgewolfd puntgevel met een klein rieten overstek waarin een hijsbalk is weggewerkt. Aan de rechterzijde van de voorgevel bevindt zich een kleine steunbeer, met daarnaast een gemetseld muurtje met hardstenen dekstenen.

Linkerzijgevel

58 en 59 – Linkerzijgevel | Detail dichtgemetseld raam linker zijgevel

60 en 61 – Detail portiek met houten pilaren | Zicht op poortje naar achtertuin

Bij de linkerzijgevel (noordoost) is de plint van het metselwerk beschilderd; een zwarte spatplint met daarboven een witte sierplint. Aan deze gevelzijde loopt het dak laag door en ligt de gevel aan de achterzijde terug, waardoor een dakoverstek ontstaat. Het overstek wordt ondersteund door een houten juk, opgebouwd uit drie palen en een bovenbalk. De palen staan op gemetselde poeren. Aan de bovenzijde zijn

²² Schiering, 1985, p. 12.

de ontmoetingen versterkt met eenvoudige korbelen. Het overstek dient als portiek naar de achterdeur, die in de huidige situatie als hoofdentree in gebruik is. In de terugliggende gevel markeert de hanenkam en het afwijkende metselwerk een dichtgemetseld voormalig venster. In het rechter deel van de linkerzijgevel bevinden zich drie kleine glas-in-lood vensters. Boven het dakoverstek steekt uit het dakvlak een deels gemetselde topgevel met T-vormig venster. Het venster is samengesteld uit een kloosterkozijn en twee zijlichten. Het gehele bovenlicht is voorzien van glas-in-loodramen, het onderste deel van het kloostervenster is voorzien van een luik. Boven het venster bestaat de puntgevel uit staande houten delen. In de portiek bevinden zich een oorspronkelijk buitenkraantje en de omtimmerde leidingen van de badkamer op de eerste verdieping.

Rechterzijgevel

62 en 63 – Rechterzijgevel | Detail steunbeer rechterzijgevel

64 en 65 – Detail kelderopening rechterzijgevel | Detail console rechterzijgevel

Aan de linkerkant van de rechterzijgevel (zuidwest) bestaat de plint uit natuursteen met een kelderopening met glas-in-loodraam en smeedijzeren diefijzers. In het midden van de gevel is de muur versterkt door een gemetselde steunbeer. Rechts daarvan maakt de plint een kleine sprong naar voren en is deze afgedekt met natuursteen dekstenen. Boven het kelderopening bevindt zich een kloostervenster met houten luik en gelijk aan de voorgevel tussen de consoles een glas-in-lood bovenraam. In dit deel loopt de kroonlijst van de voorgevel door, ondersteund door consoles. In het rechtergeveldeel bevindt zich een kruiskozijn met luiken, met daarboven een rondboog spaarveld en natuurstenen aanzet- en sluitstenen. Direct daarboven is in de dwarsgeplaatste topgevel met schildvlak een T-vormig venster – gelijk aan die in de top van de linker zijgevel – met luik, bovenlicht en aan weerszijden daarvan een zijlicht geplaatst, elk met glas-in-loodramen. In het linker deel van het dakvlak bevindt zich een in het riet opgenomen dakkapel met glas-in-loodraam.

Achtergevel

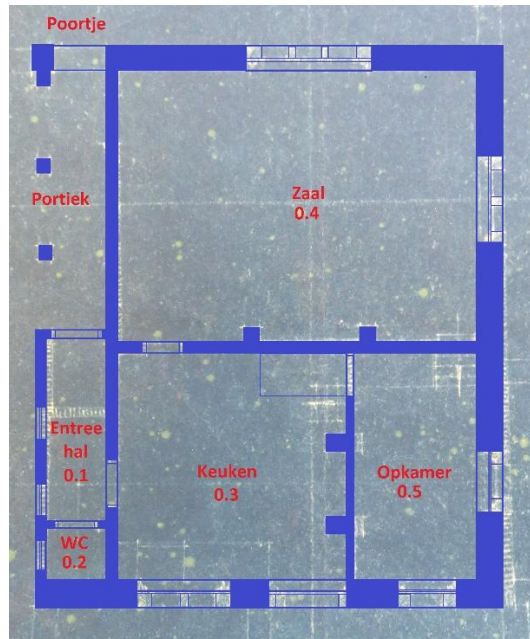
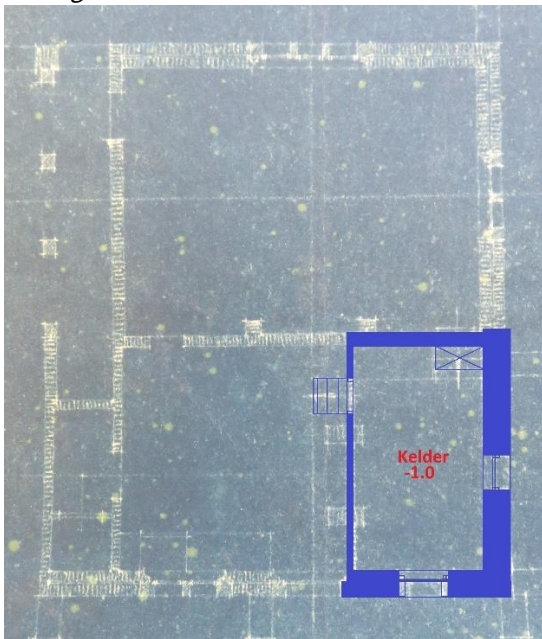
66 en 67 – Achtergevel | Detail gekoppelde vensters met bovenlichten en luiken

De achtergevel (zuidoost) heeft centraal zesruits kruisvenster met glas-in-lood en luiken, waarvan de rechter luiken gekoppeld zijn. In de top is een dakkapel met schildvlak in het riet opgenomen met hierin drie gekoppelde vensters voorzien van glas-in-lood. Geheel rechts loopt de gevel op de begane grond door in een muurtje. Ter hoogte van de aansluiting op de achtergevel bevindt zich een poortje naar de achterdeur met natuurstenen boogaanzet en sluitsteen en een gemetselde trede met siermetselwerk met plavuizen.

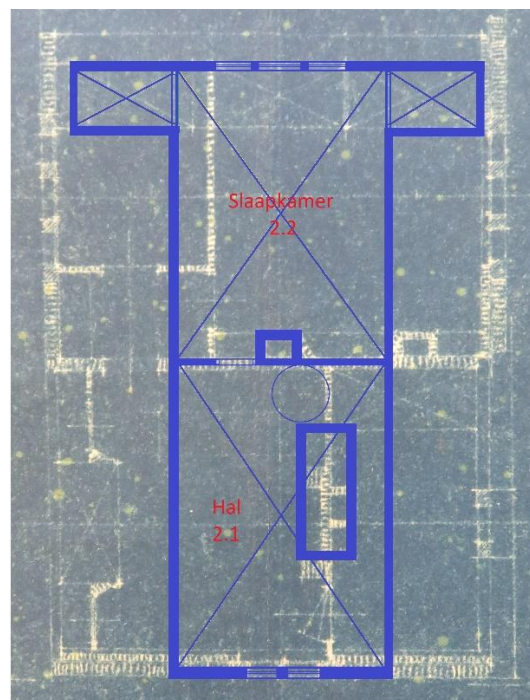
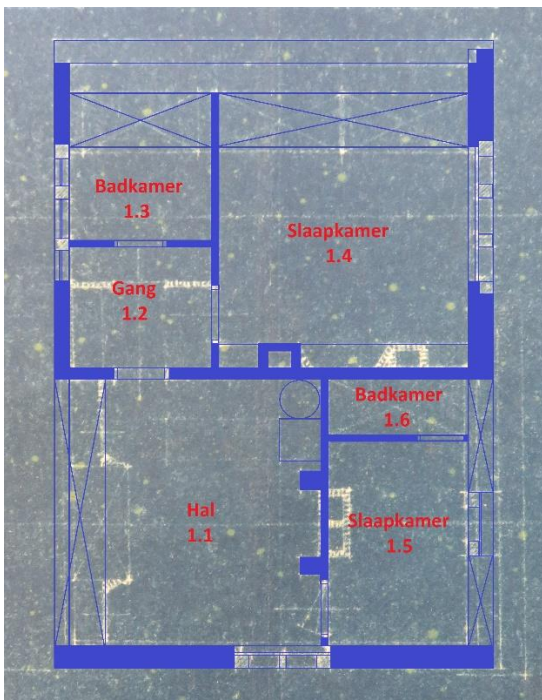
Interieur

Het interieur en de meubels waren oorspronkelijk door Royaards als een geheel ontworpen, met oog voor detail en ambacht. Door de latere bewoners zijn met name de meubels gewijzigd. In hoofdlijnen is het interieur nog als zodanig herkenbaar. Zo is de oorspronkelijke structuur grotendeels behouden en zijn in alle vertrekken de eikenhouten moer- en kinderbinten nog zichtbaar. Het interieur bevat veel kenmerkende zeer zorgvuldige gedetailleerde onderdelen en authentieke (hergebruikte) materialen zoals zeventiende-eeuwse baksteen, tegels en wandtegels. Per ruimte zijn verschillende typen en thema's figuratieve tegels hergebruikt, zoals engeltegels, bloementegels, riddertegels en tegels met spelende kinderen, die vermoedelijk afkomstig zijn uit de zeventiende eeuw. In de meeste kamers zijn de oorspronkelijke details nog aanwezig.

Plattegronden

68 en 69 – Plattegronden huidige situatie kelder en begane grond

70 en 71 – Plattegronden huidige situatie eerste verdieping en zolder

Kelder (-1.0)

72 en 73 – Ingang kelder met gemetselde traptreden | Onderzijde oorspronkelijke houten trap naar opkamer

74 en 75 – Interieur keuken | Detail kelderraam

De kelder is via een gemetseld trappetje van gele baksteen bereikbaar. Aan de voet van de trap is een doorgang die wordt gevormd door een door een eikenhouten kozijn met opgeklampte deur. De deur is voorzien van smeedijzeren hang- en sluitwerk. De vloerovergang wordt gemarkeerd door een marmeren onderdorpel. De vloer bestaat uit oranje en blauwgrijze estriken in ruitverband. De plint en een deel van de noordoostgevel is betegeld met verschillende soorten tegels met figuratieve voorstellingen. De keukenkastjes zijn waarschijnlijk uit een latere periode, maar wel in historiserende stijl uitgevoerd, met deuren voorzien van een vulling van houten staande delen en houten deurknoppen. De deuren zijn afgehangen met smeedijzeren scharnieren. Aan de zuidoostzijde van de kelderruimte is de oorspronkelijke trapopgang naar de opkamer nog zichtbaar. Oorspronkelijk bevond zich rechts van het kozijn haaks op de noordoostgevel een tussenwandje met houten schotwerk, waarachter zich de voorkelder bevond.²³

²³ Royaards, 2006

Entreehal (0.1)

76 en 77 – Entreehal met estriken | Venster met diefijzers en paneeldeur WC

De huidige entreehal diende oorspronkelijk als achteringang – de hoofdentree in de voorgevel leidde naar de keuken. De vloer bestaat uit oranje en blauwgrijze estriken in ruitverband. De plint en vensterbank in de gang bestaat uit geel en groen geglazuurde tegels. Naast de achterdeur bevindt zich een meterkast in historiserende stijl met smeedijzeren scharnieren en houten stijlen delen.

WC (0.2)

78 – Houten plee. Wastafel en radiator zijn later toevoegingen.

In het verlengde van de entreehal ligt de wc die wordt afgesloten door een houten paneeldeur met achtdeling. De vloer bestaat uit oranje en blauwgrijze estriken in ruitverband, de plint uit tegels met figuratieve voorstellingen en de vensterbank uit geel en groen geglazuurde tegels. De WC betreft een oude houten plee. Het wastafeltje en de radiator zijn niet oorspronkelijk. De oorspronkelijke tegels met zeemeerminnen tegen de randen van de houten plee zijn in de huidige situatie niet meer aanwezig.²⁴

²⁴ Royaards, 2006

Keuken (0.3)

79 en 80 – Overzicht interieur keuken met links pompbak en bovenin de zolderluiken | Oorspronkelijke eikenhouten voordeur

81 en 82 – Aanrechtblad, stortbak en waterpomp | Schouw in keuken

De keuken diende als centrale ruimte op de begane grond, mede vanwege de oorspronkelijke hoofdentree met eikenhouten gespijkerde boerendeur in de voorgevel die naar deze ruimte leidde. De vloer bestaat uit Öland-tegels. In de rechter hoek tegen de voorgevel bevindt zich de waterpomp met koperen kranen en marmeren stortbak. Naast het houten aanrechtblad dat net onder de natuurstenen raamdorpel aansluit op de gevel en de twee houten keukendeurtjes is het geheel betegeld met tegels met figuratieve voorstellingen. Aan de noordoostzijde bevindt zich de schouw. De schouw heeft een opstand met een plint van tegels met figuratieve voorstellingen en is aan de bovenzijde bedekt met hexagonale plavuizen. De schoorsteenposten van de schouw zijn opgemetseld uit geel en rode geprofileerde baksteen. De binnenzijden van de posten zijn betegeld met een veld van tegels met figuratieve voorstellingen. In het midden, achter de kachel is de strook metselwerk zwart geschilderd. Hierin is een kleine rondboog zichtbaar. Volgens het schetsboek van Benjamin Royaards bevond zich hier een reliëf met de voorstelling van De Hollandse Maagd in afgesloten tuin.²⁵ Boven de geprofileerde houten schouwbank bevindt zich een gestucte schoorsteenboezem.

²⁵ Royaards, 2006

83 en 84 - Öland-tegels en eikenhouten deur naar zaal | Trap vanuit keuken naar opkamer en eerste verdieping

De oorspronkelijke steektrap met platgevormde trapbalusters liep vanaf de deur naar de zaal tegen de zijmuur omhoog naar een bordes ter hoogte van de opkamer en in tegengestelde richting door naar de eerste verdieping. Deze trap is vervangen door een korte steektrap naar een bordes die uitkomt op de opkamer en een onderkwart trap naar de eerste verdieping. De oorspronkelijke wandmeubels, zoals de kast voor pannen en het bordenrek tegen de noordoostgevel zijn verdwenen. Erboven bevinden zich nog wel de drie houten zolderluiken.

Zaal/zitkamer (0.4)

85 en 86 – Zaal gezien richting noordoostzijde | Entree zaal met zicht op de keuken

87 en 88 – Zaal gezien richting zuidwestzijde | Detail gekoppelde vensters

De zitkamer werd door het gezin Royaards de zaal genoemd. De ruimte heeft een vloer van zwarte tegels (vermoedelijk Namense hardsteen) en witte Carrara marmeren tegels, waarbij de zwarte tegels als kader langs de gevels loopt en in het verlengde van de centrale vensterpartij in de achtergevel richting de schouw de ruimte optisch verdeelt in drie delen. De plinten bestaan uit tegels met figuratieve voorstellingen. De brede schouw heeft een opstand met een plint van tegels met figuratieve voorstellingen en aan de bovenzijde bedekt met hexagonale plavuizen. De schoorsteenposten van de schouw zijn gestuct en lopen vanaf de gevel in een glooiende lijn naar buiten, naar de horizontale geprofileerde houten schouw balk. De binnenzijden van de posten zijn betegeld met een veld van tegels met figuratieve voorstellingen. In het midden bevindt zich een strook metselwerk waartegen een gietijzeren haardplaat is bevestigd. Onder de brede gestucte schoorsteen bevindt zich een ijzeren boezem. Bovenin is de schoorsteenboezem ingeklemd tussen twee moerbalken met sleutelstukken. Het polychroom houten snijwerk aan weerszijden van de schouw balk en de houten guirlande zoals beschreven in het schetsboek van Benjamin Royaards zijn verdwenen.²⁶

89 en 90 – Schouw in de zaal | Oorspronkelijke deur naar de opkamer, nu glazen kas

²⁶ Royaards, 2006

Rechts van de schouw bevindt zich de oorspronkelijke houten opgeklampte halfronde gespijkerde (gesmede spijkers) deur voorzien van smeedijzeren hang- en sluitwerk en met houten onderrede naar de opkamer die recenter is dichtgezet en hergebruikt als glazenkast.

91 en 92 – Patronen marmere vloer zaal

Opkamer (0.5)

93 en 94 – Zicht op deur naar opkamer in keuken | Vloer met tegelplint opkamer

De opkamer is nu toegankelijk via een houten deur vanuit de keuken. In de opkamer is de oorspronkelijke schouw met houtsnijwerk tegen de noordoostgevel verdwenen en de trapogang vanuit de zaal dichtgezet met een recentere eikenhouten vloer. De plinten bestaan uit nieuwere tegels met figuratieve voorstellingen. Een vloerconvectoren markeert de locatie waar zich oorspronkelijk de trapogang vanuit de zaal bevond.

95 en 96 – Detail kloostervenster in opkamer | Vloerconvector markeert locatie oorspronkelijke trapopgang vanuit de zaal

Hal - overloop (1.1)

97 en 98 – Wenteltap naar zolder met luik naar keuken | Knieschotten en eikenhouten cassetten afwerking tegen dakbeschot

De overloop werd door familie Royaards de hal genoemd: een centrale ruimte op de eerste verdieping die oorspronkelijk ook als kamer werd gebruikt. In het midden bevindt zich aan de zuidwestzijde een schouw met indeling gelijk aan die van de keuken – de schouw staat op een opstand met een plint van tegels met figuratieve voorstellingen en is aan de bovenzijde bedekt met hexagonale plavuizen. De posten van de schouw zijn opgemetseld uit geel en rode geprofileerde baksteen. De binnenzijden zijn betegeld met een veld van tegels met figuratieve voorstellingen. Daarboven bevindt zich de schouwbank en een gestucte schoorsteenboezem.

Aan de noordoostzijde bevinden zich boven de knieschotten – waarvan de randen betegeld zijn met tegels met een figuratieve voorstelling – tussen de kaspanten groten eikenhouten cassetten afwerking tegen het dakbeschot. Tegen de voorgevel bevindt zich een rand met hardstenen en witte marmeren tegels. Het kruisvenster heeft een brede eikenhouten vensterbank. Tussen de schouw en de voorgevel is via een houten trapje de slaapkamer aan de noorwestzijde bereikbaar. Aan de linkerkant van schouw bevindt zich de wenteltrap naar de zolder met een houten luik. Oorspronkelijk opende dit luik naar de zijgevel en liep er een steektrap naar de zolder.

99 en 100- Schouw overloop | Trap naast schouw richting slaapkamer; rechts de hardsteen en witte marmeren tegels en houten vensterbank

Kinder-/dienstbodekamer (1.5-1.6)

101 en 102- Recentere badkamer op locatie oorspronkelijk bedstee | Dakkapel rechter zijdakvlak met geprofileerd standbeen.

De slaapkamer aan de noordwestzijde was oorspronkelijk de kinderkamer, later dienstbodekamer. Op de locatie waar vroeger de bedstee was gesitueerd bevindt zich nu een kleine badkamer met moderne tegels, vermoedelijk uit de jaren '80 na de brand in de kap.

Gang (1.2)

103 en 104 – Tussenwand van houten schotwerk naar kamer | Inlegkast in de gang

105 en 106 – Houten schotwerk en deur naar badkamer | Houten schotwerk met links deuropening naar de slaapkamer

De kleine gang verbindt de hal met de slaapkamer en badkamer en wordt gevormd door twee gestucte draagmuren en twee tussenwanden van schotwerk waar opgeklampte deuren toegang geven tot de badkamer en de slaapkamer en een halfronde opgeklampte deur die leidt naar de hal. Tegen de steunbalk van de dakopbouw bevindt zich nog de oorspronkelijke inlegkast, waarboven oorspronkelijk nog een door Royaards ontworpen klein houten medicijnenkastje hing.²⁷

²⁷ Royaards, 2006

Badkamer (1.3)

107 en 108 – WC en bad recentere periode | Vakwerk scheidingswand tussen badkamer en slaapkamer

109 en 110 – Opgeklampte deur naar gang | Eikenhouten cassetten afwerking tegen de schuine dakbeschoot

De schuine wand in de badkamer is voorzien van een eikenhouten cassetten afwerking tegen dakbeschoot, gelijk aan die in de hal. De wand tussen de badkamer en de slaapkamer is opgebouwd uit houten vakwerk. Tussen de houten balken is deze muur, samen met het knieschot achter het bad en de wc, de zijwand van het bad en de opstand van de wc, betegeld met witte tegels en een aantal tegels met figuratieve voorstellingen. De vloer, wc, wastafel en het bad zijn latere toevoegingen. Oorspronkelijk bevond zich een houten plee op de locatie van de huidige wc en was er een losstaand groen zinken bad op houten klossen dat van de plee werd gescheiden door een pompbak waarmee het badwater ogepompt werd.

Slaapkamer (1.4)

111 en 112 – Wagenschot tussenwand naar gang, met rechts de moderne spiegel | Tweedeurs bedstee met gesmede gehengen.

113 en 114 – Hemelbed met gordijnen | Houten deur inlegkast

De vloer van de slaapkamer is van grenen. De wanden zijn aan drie zijden betimmerd met eiken wagenschot en op deurhoogte een brede profilering die doorloopt in de op kleine houten zuiltjes steunende lijst van het deels ingebouwde hemelbed met gordijnen. Rechts van het hemelbed bevindt zich nog de oorspronkelijke tweedeurs bedstee. Aan de andere kant van de slaapkamer bevindt zich een kastenwand met inlegkasten. Waar recenter een brede spiegel is geplaatst, bevond zich oorspronkelijk een vlakke schouw. Geheel links een tweedeurs hangkast. Alle deuren in de kamers zijn voorzien van gesmede gehengen.

Zolder hal/slaapkamer voorzijde (2.1)

115 en 116 – Bolvenster voorgevel | Dakbeschot en knieschotten zolder

Zolder slaapkamer achterzijde (2.2)

117 en 118 – Vensterpart j achtergevel | Inloopkasten onder de nok

De twee zolderslaapkamers worden gescheiden door de centrale rookkanalen van de schoorstenen, waartussen zich de trap naar de hal bevindt. Aan de zuidwestzijde bevond zich een zolderruimte die nu open is en aan de noordoostzijde de gang naar de twee slaapkamers. In de slaapkamer aan de achterzijde (zuidoost) – waar lange tijd de moeder van Royaards sliep – bevinden zich aan weerszijden van de achtergevel twee smalle inloopkasten. De wanden en plafonds zijn betimmerd met zeer dun modern schotwerk. Boven de zolderkamers bevindt zich een vliering met een vloer van vloerdelen gelegd, die onderling zijn verbonden met een veer. De zolderverdieping is na de brand vermoedelijk volledig vernieuwd op de rookkanalen en de kapconstructie na. De kapconstructie is grotendeels als oorspronkelijk hersteld. Nader onderzoek dient aan te tonen welke onderdelen van de kap precies oorspronkelijk zijn. De zolder heeft tevens grotendeels de oorspronkelijke structuur behouden.

Externe waardenstelling

Bij de externe waardenstelling zijn de criteria gebruikt zoals beschreven in de standaard voor het waarderen van bouwkunst van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Cultuurhistorische waarden

Oorsprong is het voormalige familiehuis van de familie Royaards – een bekende Nederlandse kunstenaarsfamilie – en tijdens de bewoning door deze familie de ontmoetingsplek voor vele bekende Nederlandse kunstenaars, zoals Isaac Israëls, Lodewijk van Deysel en Jan Bronner.

Situationele waarden

Sinds de bouw zijn het landhuis, de bijgebouwen en de landschappelijke inrichting onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zowel Bobbelweg 11ZA en 11ZB, als de latere bijgebouwen zijn door Royaards en zijn vrouw Rensina ten Holt gerestaureerd, gerenoveerd of gebouwd met behulp van zijn zoons en onderdeel geworden van het totaalplan. De begroeiing is aangelegd als buffer tussen de verschillende landschapssferen op het terrein. Door de plaatsing van hagen, muurtjes en het spijlenhekwerk wordt het oog van de voorbijganger gestuurd naar de voorgevel met voorplein aan de duinrel. Bij de landschapsinrichting is rekening gehouden met de karakteristieken van het eeuwen oude landschap en de bebouwing zoals dat in hoofdlijnen al voor de bouw van het landhuis aanwezig was.

Architectuurhistorische waarden

Het landhuis Oorsprong maakt als eigen ontwerp een belangrijk onderdeel uit van het oeuvre van restauratie-architect C.W. Royaards. Het is een vroeg en zeer kenmerkend werk waarin voor het eerst zijn voorliefde voor historiserende (restauratie)architectuur tot uiting komt. Hoewel traditionalistische architectuur in de jaren '30 vrij gangbaar was, ging Royaards een stap verder door in zijn historiserende architectuur bouwmaterialen uit de zeventiende en achttiende eeuw toe te passen en deze stijl consequent tot in ieder detail door te voeren. Het interieur en exterieur bevatten zeer veel kenmerkende, zorgvuldig gedetailleerde onderdelen en waardevolle authentieke (hergebruikte) materialen zoals zeventiende-eeuws baksteen, tegels en wandtegels.

Gaafheid/herkenbaarheid

Het originele ontwerp is in hoofdvorm behouden gebleven. Ondanks de brand in de kap en latere wijzigingen heeft het landhuis de architectuurhistorische waarden, zowel in het interieur als in het exterieur behouden. Latere wijziging doen geen afbreuk aan het hoofdontwerp, omdat zijn in stijl van het oorspronkelijke ontwerp en met respect voor de typologie zijn uitgevoerd. De aanpassingen aan het object zijn grotendeels afleesbaar.

Zeldzaamheid

Het landhuis is het eerste woonhuis naar eigen ontwerp van Royaards, ontworpen in opdracht van zijn moeder. Het is daarmee het eerste werk in zijn eigen oeuvre, dat vanwege het beperkte aantal door hem ontworpen en gebouwde nieuwe woonhuizen extra bijzonder te noemen is. Royaards is vooral bekend van zijn vele restauraties en reconstructies, en veel minder van zijn eigen ontwerpen.

Interne waardenstelling

Bij de interne waardenstelling wordt aangegeven welke onderdelen van en aspecten in het gebouw het ontwerp van Royaards representeren. Deze onderdelen worden getoetst op basis van gaafheid en/of zeldzaamheid. Bij deze waardenstelling behoort ook een waardenstellingstekening. Deze tekening dient altijd in samenhang met de tekst te worden gelezen.

Aan alle oorspronkelijke onderdelen zijn een hoge monumentenwaarde toegekend. Ook is een hoge waarde toegekend aan onderdelen die naar de oorspronkelijke situatie zijn hersteld. Niet vanuit oogpunt van gaafheid, maar op grond van architectonische waarde.

Aan alle onderdelen die in de loop der tijd zijn gewijzigd of zijn toegevoegd is een positieve monumentenwaarde toegekend, voor zover deze hebben bijgedragen aan de architectuur.

Een indifferente waarde is toegekend aan onderdelen die afbreuk aan de architectuur hebben gedaan of hieraan niet hebben bijgedragen.

Begane grond

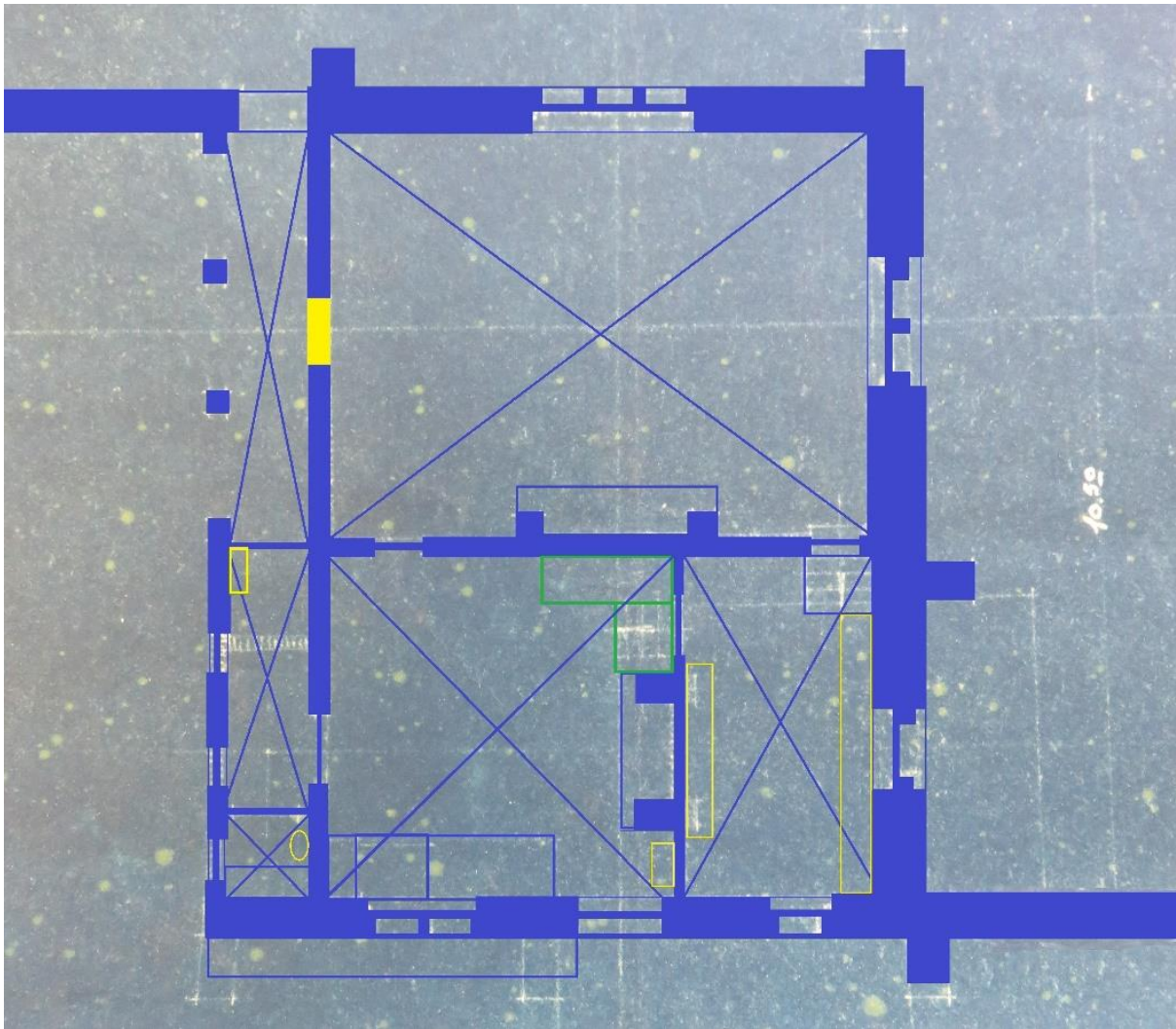
Op de begane grond zijn alleen de later toegevoegde meterkast, keukenkasten en het dichtgemetselde kozijn aan de voorzijde van indifferente waarde. De trap heeft een positieve monumentenwaarde en de overige onderdelen (waaronder vloeren en plafonds) van hoge monumentale waarde.

Eerste verdieping

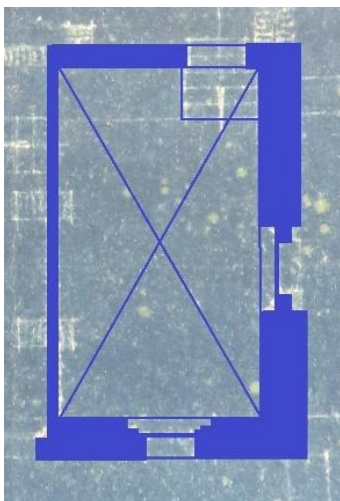
Op de eerste verdiepingen zijn alleen de tegelvloeren en de moderne toevoegingen in de grote badkamer, de gehele inbouw van de kleine badkamer en de spiegel in de slaapkamer van indifferente waarde. De trappen en het luik zijn van positieve monumentenwaarde en de overige onderdelen (waaronder vloeren en plafonds) van hoge monumentale waarde.

Zolder en vliering

Op de zolder en vliering zijn moderne materialen zoals de houten wandbetimmering en de knieschotten van indifferente waarde, de na de brand herstelde kapconstructie en tussenwanden van positieve monumentenwaarden en de oorspronkelijke onderdelen, zoals de rookkanalen en gemetselde muren van hoge monumentenwaarde.

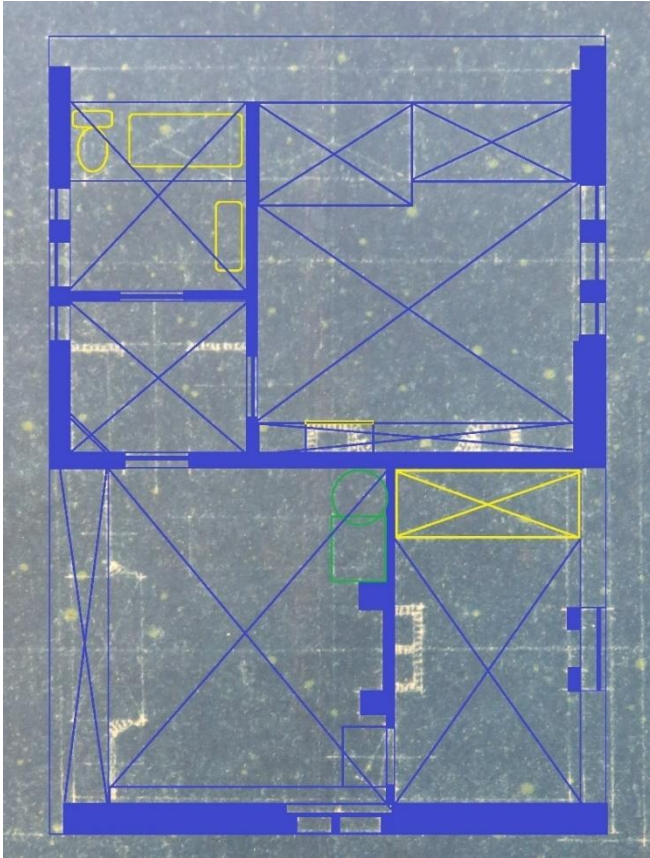

119 - Waardestellingstekening begane grond en kelder

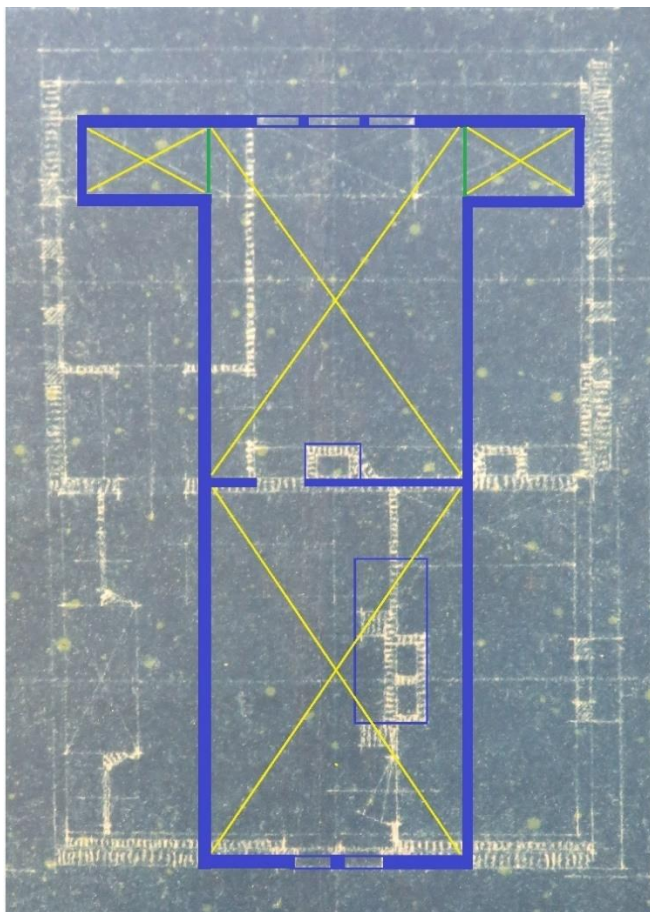

120 - Waardestellingstekening opkamer

- Blauw: hoge monumentale waarden; behoud noodzakelijk
- Groen: positieve monumentale waarden; behoud wenselijk
- Geel: indifferente monumentale waarden; vervanging mogelijk

121 - Waardestellingstekening eerste verdieping

122 - Waardestellingstekening zolder

- Blauw: hoge monumentale waarden; behoud noodzakelijk
- Groen: positieve monumentale waarden; behoud wenselijk
- Geel: indifferente monumentale waarden; vervanging mogelijk

Conclusie

Het onderzoek naar de geschiedenis van de locatie wijst uit dat het landhuis tussen 1930-1932 aan de Bobbeleweg is gebouwd en dat het bouwhistorisch materiaal voornamelijk uit deze periode stamt. Gedurende de twintigste en 21e eeuw zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd, waaronder het herstel van het rieten dak, de kapconstructie en de zolder en vliering na de schade door de brand en dat met name de kelder en badkamers in de loop der tijd zijn vernieuwd. Deze aanpassingen zijn in stijl van het oorspronkelijke ontwerp en met respect voor de typologie uitgevoerd en zijn grotendeels afleesbaar.

Het landhuis Oorsprong bezit hoge monumentale waarden op alle criteria waarop deze worden getoetst: cultuurhistorische waarden, situationele waarden, architectuurhistorische waarden, gaafheid/herkenbaarheid en zeldzaamheid.

Bronnen

Archieven

De volgende archieven zijn geraadpleegd;

- Archief en Beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Beeldbank Regionaal Archief Alkmaar
- Archief bouwvergunningen Schoorl 1901-2000 - Regionaal Archief Alkmaar
- Gemeentelijk archief Bergen

Literatuur

- P. Bijl, 'Catrijp in de dertiger jaren', *Scoronlo nr. 31*, 2007, p.14-28
- W. Denslagen, 'Overleefde schoonheid. Vijftig jaar restaureren en verbouwen', *In dienst van het erfgoed, Rijksdienst voor de Monumentenzorg 1947-1997*, Zwolle/Zeist, 1997
- B.A. van Dijk, 'Schoorl en zijn namen', *Scoronlo nr. 30*, 2006, p. 8-10.
- H. Ibelings en V. van Rossem, *De nieuwe traditie. Continuïteit en vernieuwing in de Nederlandse architectuur*, Amsterdam 2009
- N.J. Out, 'Honderd jaar geleden: Schoorl in 1904', *Scoronlo nr. 27*, 2004, p. 6-7.
- B. Royaards, *Het huis De Oorsprong te Schoorl*, 2006
- E. Schiering, *Kees Royaards: een leven voor vakmanschap de werken van een restauratie-architect*, Amsterdam 1985 (doct. Scriptie U.V.A.)
- *Scoronlo nr 26*, 2003, p. 13.

Beeldmateriaal

Het beeldmateriaal is afkomstig van de volgende bronnen:

- Voorblad - bron: Cyclomedia
- Afbeelding 2 - bron: Geen - collectie Regionaal Archief Alkmaar / PR1005170
- Afbeelding 3 - bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort / MIN07103C01
- Afbeelding 4 - bron: <https://kaarten.mooinoord-holland.nl/viewer/app/SMA>
- Afbeelding 5 - bron: www.scoronlo.nl
- Afbeelding 6 - bron: Onbekend - Collectie Regionaal Archief Alkmaar / RAA012007586
- Afbeelding 7 - bron: <https://www.vriendenvandewijenburg.nl/de-restauratie-door-rooyaards/>
- Afbeelding 8 - bron: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Apollolaan_178.JPG
- Afbeelding 9 - bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / Amersfoort/ 409.872
- Afbeelding 10 - bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / Amersfoort/ 325.403
- Afbeelding 11 - bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / Amersfoort/ BT-025368
- Afbeelding 12 - bron: Cyclomedia
- Afbeelding 13 - bron: Cyclomedia
- Afbeelding 14 - bron: Google Maps
- Afbeelding 15 - bron: Cyclomedia
- Afbeelding 16 - bron: Google Maps
- Afbeelding 17 - bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / Amersfoort/ BT-025373
- Afbeelding 18 - bron: Benjamin Royaards, *Het huis De Oorsprong te Schoorl*, 2006
- Afbeelding 19-24 - bron: archief bouwvergunningen Schoorl 1901-2000 / Regionaal Archief Alkmaar
- Afbeelding 25 - bron: Onbekend / Collectie Regionaal Archief Alkmaar / RAA003010283
- Afbeelding 26 - bron: Onbekend / Collectie Regionaal Archief Alkmaar / RAA012007440
- Afbeelding 27 - bron: *Overzicht van de voornaamste branden van 1925 tot 1966* - Scoronlo nr 23, 2002
- Afbeelding 28-29 bron: archief bouwvergunningen Schoorl 1901-2000 / Regionaal Archief Alkmaar
- Afbeelding 30 - bron: <https://kaarten.mooinoord-holland.nl/viewer/app/SMA>
- Afbeelding 31 - bron: Cyclomedia
- Afbeelding 32 - bron: Reinier Mees
- Afbeelding 33 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / Amersfoort/ BT-025371
- Afbeelding 34 - bron: Cyclomedia
- Afbeelding 35 t/m 51 - bron: Marcel Heijmans en Reinier Mees
- Afbeelding 52 - bron: Marcel Heijmans
- Afbeelding 53 - bron: archief bouwvergunningen Schoorl 1901-2000 / Regionaal Archief Alkmaar

- Afbeelding 54 t/m 67 - bron: Marcel Heijmans en Reinier Mees
- Afbeelding 68-71 - bron: archief bouwvergunningen Schoorl 1901-2000 / Regionaal Archief Alkmaar
- Afbeelding 72 t/m 118 - bron: Marcel Heijmans en Reinier Mees
- Afbeelding 96 - bron: archief bouwvergunningen Schoorl 1901-2000 / Regionaal Archief Alkmaar
- Afbeelding 96 - bron: archief bouwvergunningen Schoorl 1901-2000 / Regionaal Archief Alkmaar

Colofon

MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit
In opdracht van: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
datum onderzoek: 9 juni 2021
restauratiearchitect [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

Emmastraat 111, 1814 DP Alkmaar
T 072-520 44 59
info@mooinoord-holland.nl
www.mooinoord-holland.nl